

ŽEMAIČIŲ

žemė

2025 / 9 (152)

Rugpjūčio 30–rugsėjo 27 dienomis
Plungėje vyksta XX tarptautinis Mykolo
Oginskio muzikos festivalis.

Sauliaus Narkaus nuotrauka

Naujų mokslo metų šventės atidarymo Vilniaus
dailės akademijos Telšių fakultete akimirka

Ievos Vaičaitytės nuotrauka

TEATRAS
MUZIEJAI
ASMENYBĖS
KULTŪRA
MUZIKA
LITERATŪRA

ŽEMAIČIŲ

žemė

2025 / 9 (152)

Ž E M A I T I U Ž E M Ė

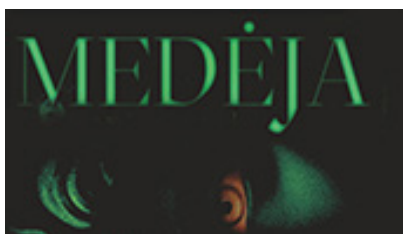
18–21

25–32

12–17

2–7

- 2–3 Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklį „Medėja“ pamatė ir Sakartvelo žiūrovai
- 4–7 Anastasia Chrernetsova. „Kas yra barbaras?“
- 8–11 Daiva Gedvilienė. „Per Žolines Kretingoje vyko projekto „Eglė žalčių karalienė“ finalinis akordas“
- 12–17 „Šilalės muzikinis teatras: istorija, žymiausi spektakliai“
- 18–19 „Rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais Plungėje – jubiliejinis tarptautinis Mykolo Oginskio muzikos festivalis“
- 20–21 Vytautas Gerulaitis. „Plungės muzikos šventoji trejybė“
- 22–24 Emilija Globytė. „Rimgaudas Barauskis: „Narindatė, pirmiausia, yra mano sielos namai“
- 25–32 Vėngalis Bonipacos. „Vėlniaus žemaitiu keliuonė M. K. Čiurliuonė takās Žemaitėjuo“
- 33–35 „Naujų mokslo metų startas VDA Telšių fakultete“
- 36–39 Juozas Vyšniauskas. „Į Kaunackių sodybą sugrįžta gyvenimas – Kivyliai (Skuodo r.) tampa Simono Daukanto kelio stotimi
- 40–41 Jurga Žemaitytė. „Jurbarko krašte prigijusi, sava tapusi ir gyvenimą teatrui paskyrusi kūrėja“
- 42–45 Ieva Viešinta. „Jurbarko kultūros centro Konstantino Glinskio teatro vasaros gastrolės Štutgarte“
- 46 Ieva Viešinta. „Jurbarko Konstantino Glinskio teatro vasaros sezonas finišavo Punske“
- 47–48 „Vaikų vasaros stovykla „Kaima zbėtkas“: kūrybiškumo, bendrystės ir tradicijų patirtys“
- 49 „Kai kas iš mūsų vaikystės ir šių dienų vaikams...“
- 50–51 „Palangoje – tarptautinio projekto „Holokausto vaizdai: Lietuvos istorijos šešėlių apšvietimas“ jaunimo kūrybinės dirbtuvės“
- 52–55 Kazimieras Prušinskas. „Visuomenės veikėjas, pedagogas, spaudos bendradarbis, kunigas Stanislovas Lygutas“
- 56–58 Bliūdžiuvienė Regina. „Skaitliu baladis“

REGĖJUONU KULTŪRĖNIŲ INICETIVŲ CĖNTRŲ.
LEIDĖNI SODARĖ, MAKETAVA REDAKTUORĖ
Mukienė Danutė.
ŽORNALA REDAKCĖNĖ TARĪBA: Butrėms Aduoms,
Daujuotitė Vėktuorėjė, Skurdauskienė Jolanta,
Sungailienė Loreta, Mukienė Danutė

ISSN 2783-6436
Regėjuonu kultūrėniu inicetivų cėntrŲ,
GERBUTAVIČIAUS G. 10-213. Tel. + 370 687 47 550
El. p. zemaiciu@gmail.com
<http://www.zemaitiuzeme.lt>

Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklį „Medėja“ pamatė ir Sakartvelo žiūrovai

Šių metų rugpjūčio 29–30 dienomis Telšiuose žiūrovai vėl turėjo galimybę pamatyti 2024-ųjų rugpjūtyje rampos šviesą išvydusį Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklį „Medėja“. Jį čia dar numatyta vaidinti ir rugsėjo 11–12 dienomis. Ši drama sukurta pagal senovės graikų dramaturgo Euripido to paties pavadinimo kūrinį. Vasarą telšiškiai šį Lietuvos kultūros tarybos ir Telšių rajono savivaldybės finansuotą projektą turėjo galimybę pristatyti ir Sakartvelo Senaki teatre vykusiame XI tarptautiniame regioninių teatrų festivalyje.

Teatras, anuonsuodamas šį spektaklį, pažymi, kad „Medėja“ – tai ryškus klasikinės dramos pastatymas Telšių Žemaitės dramos teatre. Jis kviečia žiūrovus išeiti iš juodos dėžutės ir atsukti vieniems į kitus. Telšių miesto amfiteatre, po atviru dangumi, kurta premjera tyrinėja konkretaus individo sprendimus ir ryšius, kaip tai veikia visą aplinką. Spektaklyje daug muzikos, tarsi žmogaus vidinio balso ieškojimo, kuris turėtų būti vedlys per sunkumus.

Kūrinys kalba apie nesusikalbėjimą su saviimi, su šeima, ieškojimą pagalbos ir likimą vienam su itin sudėtingais sprendimais. Dabartinis laikas skaido šeimas, dėl įvairių priežasčių: tos pačios šeimos nariai renkasi žiūrėti skirtingus media ir žinių kanalus, renkasi palaikyti skirtingas puses kariniuose konfliktuose, užsidaro įvairiuose socialiniuose burbuluose. Taip užsidarę mes dažnai nepastebime aplinkinių tragiškos psichinės būklės ir renkames ne padėti, ne palaikyti, o nusišukti, kartais net keršyti. Ir nors drąsiai renkames kurti savo asmeninius likimus, tačiau taip mes užsidarome nuo nepatogumų aplinkui. Tai nepatogus paradoksas.

Šis spektaklis drąsus sustojimas refleksijai apie tai, kaip gyvenam, kaip kuriame santykius aplink. Ir ypatingai, kokią naštą šeimos židinio kūrime užima moterys.

„Medėja“ – tai spektaklis, sukurtas pagal graikų

Sakartvelo Senaki teatro pastato antrojo aukšto pagrindinio fasado fragmentas. Nuotrauka iš Telšių Žemaitės dramos teatro archyvo

ir kartvelų mitus, klasikinę Euripido pjesę ir šandienines kūrybinės komandos interpretacijas.“

Spektaklio režisierius – Badri Tserediani, scenografė – Viktorija Juzefa Venckutė, kompozitorius – Giorgi Khositashvili, režisieriaus asistentė – Jurgita Beatricė Rudėnaitė.

Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklio „Medėja“ reklaminio plakato fragmentas

Scenos iš Senaki teatre (Gruzija) parodyto Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklio „Medėja“. Fotografė Irina Abzhandadze

Vaidina:
 Medėja – Vilija Matačiūnaitė;
 Jasonas – Aidas Matutis;
 Auklė – Julija Kneitienė (Sakartvele vaidino aktorė Olita Dautartaitė);
 Kreontas – Antanas Nekrašius;
 Mokytojas – Rolandas Normanas;

Korifėjas – Indrė Jucytė;
 Egėjas – Deividas Rajunčius;
 Juokdarys, vaikas, sargybinis – Jogaila Šimkus;
 Juokdarys, vaikas, sargybinis – Kamilė Pilibaitytė;
 Glaukė – Margarita Bladženauskaitė.

RKIC informacija

Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklio „Medėja“ kūrybinės grupės nariai Sakartvele. 2025 m. Nuotraukos iš Telšių Žemaitės dramos teatro archyvo

Anastasia Chernetsova. „Kas yra barbaras?“

XI tarptautinio regioninių teatrų festivalio metu turėjau galimybę pamatyti lietuvių–sakartveliečių koprodukciją Senaki teatre – Lietuvos Telšių Žemaitės dramos teatro Euripido „Medėjos“ interpretaciją, režisuotą Badrio Tseredianio.

Spektaklio dailininkės Viktorijos Venckutės scenografija – itin minimalistinė: scenos gale – baltas vėliavos stulpas su vėliava, kurią galima suprasti kaip pergalės simbolį. Iš vienos pusės, Jasonas laimėjo, parnešdamas aukso vilną, tačiau finale jis suplėšo vėliavą, o projekcijoje pasirodo Helijo atvaizdas, liudijantis, kad Jasonas visais atžvilgiais krito, o Medėja pakilo ir, nepaisant fatališkų pasekmių, vis tiek nugalėjo.

Pažymėtina, kad aktoriai veikė ne tik scenoje, bet ir visoje salėje. Žinoma, šiuolaikinės publikos tuo nenustebinsi, tačiau erdvės išnaudojimo požiūriu šis sprendimas nebuvo prastas. Nežinau, kaip atrodo Telšių Žemaitės dramos teatro salė, bet Senaki teatro interjere spektaklis įsiliejo organiškai.

Spektaklio pradžia kiek glumina, nes iš pradžių neaišku, ar įspūdingus vokalinius duomenis ir grožį turinti Indrė Jucytė, santūrios išvaizdos, yra jaunoji Medėja, ar Glaukė, kurią dažniausiai režisieriai vaizduoja kaip nekaltą avinėlį. Atsižvelgiant į tai, kad dainuoja tik ji ir visada yra šalia Medėjos, o Glaukė vaidina kita aktorė, suprantu, kad tai – chorvedė, Medėjos *alter ego*, kuri savo subtiliai atliekamomis dainomis atveria kolchietės moters vidinį pasaulį.

Vizualiai spektaklyje juntamas antikos ir re-

nesanso sintezės derinys, atspindintis atlikėjų kostiumuose – drapiruotos suknelės, graikiški chitonai, renesansui būdingi batai. Be to, aktorių plastika savo subtilumu ir dinamiškumu primena antikos epochos, Fidijo laikų, deives.

Vienas pagrindinių spektaklio vertybių – vaidybos meistriškumas ir ansambliškas. Kiekvienas aktorius kruopščiai lipdo savo personažo meninę paveikslą ir atskleidžia partnerystės pojūtį.

Medėja (Vilija Matačiūnaitė) išsiskiria iš kitų personažų išvaizda; ji vilki trumpą drapiruotą suknelę, jos plaukai pasišiaušę, ji primena laukinę – juk graikai ją laikė barbare, todėl toks

sprendimas visiškai logiškas. Medėjos atlikėja saikingai suderina personažo psichoemocines spalvas; ji natūraliai perteikia Medėją ir kaip įžeistą, ir kaip mylinčią, ir kartu kaip burtininkę.

Aidas Matutis (Jasonas) – griozdas, bjaurus ir smurtaujantis vyras, kuris fiziškai ir morališkai engia Medėją, pabrėždamas žmonai, kad ji barbarė ir dėl visko kalta tik ji, be to, visų akivaizdoje tempia ją už plaukų. Aktorius itin natūraliai kuria režisieriaus pasiūlytą Jasono meninį paveikslą. Tai nėra stereotipiškai atletiškas Jasonas, kurį matome antikos atvaizduose ar kitų režisierių darbuose – jis labiau primena Dzeusą. Galbūt režisierius pasirinko Aidą Matutį ne tik siekdamas sulaužyti išorinius

stereotipus, bet ir norėdamas parodyti kitą Jasono prigimties pusę, nes Badri Tserediani interpretacijoje Jasonas toks arogantiškas, kad Medėjos fone save laiko dievu.

Glaukė (Viktorija Miliauskaitė) taip pat pateikiama nestereotipiškai; ji nėra santūri, kaip dažniausiai vaizduojamas šis personažas, o priešingai – „palaida“, bohemiško gyvenimo mėgėja, kuri juokdarių akivaizdoje mylisi su Jasonu, svaiginasi vynu, linksmiasi tarsi Dioniso šventėje.

Tai, kad Jasonui Glaukė reikalinga tik valdžiai ir seksualiniams poreikiams tenkinti, išryškėja būtent šiuo režisūriniu sprendimu. Be to, Jasonas nesivar-

(Nukelta į 6 p.)

žo savo sužadėtinės akivaizdoje pasakyti Medėjai, kad Kreonto dukra jam reikalinga tik valdžiai ir šeimos gerovei. Glaukė apsimeta besijaudinanti dėl šių žodžių, be jokio nuoširdumo rodo šią emociją, o juokdariai ją šaržuotai ramina – mojuoja vėduokle, kad ji galėtų geriau kvėpuoti. Natūraliai kyla klausimas – kodėl Glaukei nerūpi toks Jasono elgesys? Nes Kreonto dukra pati demonstruoja vartotojišką požiūrį į sužadėtinį ir mato jame tik seksualinį objektą.

Jogaila Šimkus ir Kamilė Pilibaitytė vaidina

sargybinius, juokdarius ir Medėjos vaikus. Abu aktoriai išsiskiria puikiu gebėjimu persikūnyti, todėl nenuostabu, kodėl režisierius pasirinko būtent juos.

Nors Medėja laikoma barbare, tačiau būtent graikų personažai čia atskleidžiami kaip „laukiniai“, kas atsispindi aktorių judesiuose ir garsuose, primenančiuose iš džiunglių pabėgusių žvėrių garsus.

Medėją iš rūmų išvaro lyg gyvulį, tačiau nepaisant įžeidimų, Medėja vaikšto oriai ir ramiai. Toks sprendimas pabrėžia, kad Kreonto (Rolandas Nor-

Nuotraukose – scenos iš Sakartvele parodyto spektaklio „Medėja“. Viršuje dešinėje pusėje – Auklės vaidmenį Sakartvele atlikusi aktorė Olita Dautartaitė

manas) valdžia yra labai nusilpusi – tiek, kad karališkasis dvaras morališkai degradavo.

Apskritai Kreonto rūmai pristatomi kaip „ištvirkimo lizdas“, kuriame klesti bohemiškas gyvenimas; atrodytų, kad jis valdo ne valstybę, o naktinį klubą. Šiai atmosferai sukurti svarbų vaidmenį atlieka kompozitoriaus Giorgi Khositashvili muzikiniai akcentai. Nesvarbu, ar tai rokas, ar elektroninė muzika – ji organiškai dera prie kitų spektaklio komponentų ir pabrėžia režisieriaus sprendimus.

Apibendrinant, reikia pažymėti, kad Badri Tserediani režisuota „Medėja“ tapo išskirtiniu spektakliu Senaki teatre vykusiame tarptautiniame regioninių teatrų festivalyje; būtent dėl aukštos meninės kokybės ši pastatymas vertas tiek paprasto, tiek profesionalaus žiūrovo dėmesio.

Straipsnis pirmą kartą paskelbtas oficialiame Sakartvelo teatro kritikos portale THEATRELIFE.GE

Vertimas į lietuvių kalbą atitinka originalą kartvelų kalba, jis paskelbtas internete adresu: <https://www.theatrelife.ge/vinarisbarbarosi?fbclid=...>

Video koliažas: <https://www.facebook.com/share/v/1B3E7xw9yC/?mibextid=wwXIf>.

Irinės Abzhandadzės nuotraukose – scenos iš Sakartvelo Senaki teatre parodyto Telšių Žemaitės dramos teatro spektaklio „Medėja“

Per Žolines Kretingoje – tarptautinio projekto „Eglė žalčių karalienė“ finalinis akordas

Daiva GEDVILIENĖ

Teatrinio-kūrybinio projekto „Eglė žalčių karalienė“ idėja gimė 2023 m. vasario 4 d. Mažeikiuose. Tada čia vykusio tarptautinio mėgėjų teatrų festivalio „Invazijos“ metu trys mėgėjų teatrų režisieriai – Zanda, Nerijus ir Daiva – nutarė lietuviškąją legendą apie Eglę žalčių karalienę išversti į latvių kalbą ir pagal ją pastatytą spektaklį parodyti Latvijos bei Lietuvos žiūrovams. Tuo po to prasidėję darbai netrūkųs įgavo pagreitį ir šis mūsų sumanymas tapo ilgalaikiu projektu.

Pirmą kartą Mažeikių teatro istorijoje įgyvendinamam tokio pobūdžio kultūriniam-teatriniam projektui realizuoti prireikė trejų metų. Pirmiausiai

2025 m. rugpjūčio 15 d. Kretingoje vykuso renginio reklaminis plakatas

tai buvo visų jo dalyvių kūrybingas edukacinis-švietėjiškas darbas gilinantis į lietuvių tautosaką, papro-

2023 m. rugpjūčio 26 d. Latvijos Brocėnės paplūdimyje ir 2024 m. rugpjūčio 2 d. Mažeikių Pavenčių paplūdimyje vykusio projekto renginių reklaminiai plakatai

čius, bandymas scenoje parodyti mūsų krašto savitumą bei siekis skleisti visuomenėje naujas, šiuolaikiškas teatrinės idėjas, tam pritaikant įvairias kūrybiškumo raiškos formas.

2023 m. rugpjūčio 26 d. Brocenėje (Latvijoje) finišavo pirmasis projekto etapas. Sulaukę čia po parodyto pirmojo spektaklio „Eglė žalčių karalienė“ didelio žiūrovų palaikymo, pamatę, kaip jie, pasibaigus premjerai, dėkoja aktoriams ir režisieriui, supratome, kad einame teisingu keliu. Tai visai kūrybinei grupei suteikė pasitikėjimo ir tikėjimo, kad visi šio projekto tikslai gali būti įgyvendinti, o jo sumanytojams gimusios vizijos tapti tikrove.

2024 m. rugpjūčio 24 d. gausus projekto dalyvių būrys šurmuliavo Ventos upės paplūdimyje Mažeikiuose. Komandinis darbas ir per metus patobulėjusi aktorių vaidyba, šokėjų sceninis meistriškumas, puikiai vyrų choro grupės bei folkloro ansamblio atliekami kūriniai jau čia vykusio renginio generalinės

(Nukelta į 10 p.)

Radvilės Kucevičiūtės nuotraukose (nuo viršaus)– 2025 m. rugpjūčio 15 d. Kretingoje vykusio renginio akimirkos ir dalyviai: pirmame plane iš kairės – Mažeikių kultūros centro teatro „Visavi“ režisierė Daiva Gedvilienė, Eglę vaidinusi latvių aktorė Māra Vāce, Kretingos Egidijaus Radžiaus teatro režisierius Nerijus Gedminas; scena iš Kretingoje parodyto spektaklio „Eglė žalčių karalienė“; grupinė Kretingoje 2025 m. rugpjūčio 15 d. vykusio renginio dalyvių nuotrauka

Iš kairės: 2024 m. pasibaigus renginiui, žiūrovams pagarbą atiduoda kūrybinių grupių nariai. Priekyje – teatro režisieriai: Zanda (Brocenė), Daiva (Mažeikiai), Nerijus (Kretinga); Mažeikių kultūros centro teatro „Visavi“ aktorių komanda 2024 m. Mažeikių Pavenčių paplūdimyje spektakliui pasibaigus. Fotografė Sandrija Mockuvienė

repeticijos metu pranašavo sėkmę. Spektaklis pavyko. Visi dalyviai jo pabaigoje pagal tradiciją sušoko draugystės ratą ir buvo patenkinti tuo, kas įvyko, pradėjo laukti kitų metų, kai pagal planą Kretingoje turėjo nuskambėti trijų mėgėjų teatrų – Brocenės, Kretingos ir „Visavi“ – sukurtas lietuviškos legendos finalinis sceninis variantas.

Šiomet, 2025-aisiais, projekto dalyviai Žolinių švęsti susirinko į Kretingą. Per tuos tris metus (projekto įgyvendinimo laikotarpiu) teatrų kūrybinėse grupėse pasikeitė dalis aktorių, kūrusių Eglės, Žilvino, Drebulės vaidmenis, studijuoti išvyko net

visa latvių choreografų komanda, tačiau projektas buvo tęsiamas, žinia apie jį sklido toliau. Finaliniam spektakliui jo kūrėjai ruošėsi atsakingai ir štai – pagaliau atėjo lauktoji akimirka.

„Teka, teka skaisti saulė“. Prasidėjus spektakliui šis lietuvių liaudies dainos motyvas nuskambėjo lietuvių ir latvių kalbomis.

Pirmieji pasirodė kolegos iš Latvijos – Brocenės kultūros centro teatras (režisierė Zanda Strogonova).

VAIDINO:

Mazā Egle – Madara Pole;

Mazais Zalktis – Artūrs;

2023 m. Brocenėje vykusiam renginyje dalyvavusių Brocenės, Mažeikių ir Kretingos teatrų aktoriai, režisieriai. Fotografas Žygimantas Gedvila

Jaunā Egle – Lelde Ābula;
 Jaunais Zalktis – Markuss Toms Volbedahts;
 Pieaugusī Egle – Māra Vāce;
 Pieaugušais Zalktis – Arnis Braučs;
 Egles māte – Liene Birkvalde;
 Egles māsas: Inga Ābula – Šteinberga, Annija Kalniņa;

Mātes: Vija Evaršone, Dzintra Pole, Aija Kazāka;
 Vīri: Ansis Ābulis, Jānis Vizulis.

Latvių kūrybinė grupė aktorių kuriamus vaidmenis paryškino tradicinėmis liaudies dainomis, šokiais, choreografinėmis scenomis.

Įdomiais režisūriniais sprendimais savitą dramatinio nuotaiką sukūrė Kretingos savivaldybės kultūros centro Egidijaus Radžiaus teatro aktoriai (režisierius Nerijus Gedminas). Vaidino:

Eglė – Julija Train-Serapinienė;

Žilvinas – Rolandas Normanas;

Jūrų motės: Liuda Griepėdienė, Loreta Jonutytė, Vida Slavinskė.

Spektaklio finalines, graudinančias legendos scenas sukūrė Mažeikių kultūros centro mėgėjų teatro trupės „Visavi“ aktoriai ir į renginį atvykę latvių Brocėnės meno kolektyvai.

VAIDINO:

Eglė – Evelina Doveikaitė;

Drebulė – Ieva Ivanauskaitė;

Jūros motė – Erika Ivanauskienė;

Žemės motė – Regina Stonkuvienė;

Vėjo motė – Benita Donėlaitė;

Motina – Regina Pronckuvienė;

Eglės sesės – Sandrija Mockuvienė, Palmyra Česnauskaitė, Gražina Jonikienė; Eglės brolis – Jokūbas Gelžinis;

Brocėnės kultūros centro folkloro anamblys „Virza“ (vadovė Sandra Snipke);

Brocėnės kultūros centro kapelaa „Peterpogas“ (vadovė Anita Arajuma);

Saldus tautinių šokių ansamblis „Kursa“ (vadovė Inesa Buša);

Saldus vyrų choro „Mūžam jauni“ grupė (vadovė Jana Vicinska).

Aplodismentai, dovanos, gėlės...

Šio projekto metu iš kartos į kartą perduodama lietuviška legenda „Eglė žalčių karalienė“ subūrė didžiulį būrį gražių, talentingų, kaimynystėje gyvenančių žmonių, kurie scenoje atgaivinę ir savitai perteikę ją nuo vaikystės žinomą Eglės ir jos vyro

Mažeikiuose 2024 m. vykusiame renginyje vaidina latvių aktoriai. Fotografė Sandrija Mockuvienė

Žilvinio tragišką meilės istoriją, pasibeldę į kiekvieno žiūrovo širdį.

Spektaklio kūrėjai sako: „Mes žinome vieną paslaptį – visos nereikšmingos ambicijos nublinksta prieš kūrybingas ir talentingas asmenybes, kurios, kaip ta galinga jūros banga nuoširdumu užplūsta ir lieka šiluma visų širdyse“.

2024 m. rugpjūčio 26 d. Mažeikiuose vykusio renginio reklaminis plakatas

ŠILALĖS muzikinis teatras: istorija ir žymiausi spektakliai

Šilalės krašto teatro istorija – tai pasakojimas apie kūrybinį užsispyrimą ir norą gimtajame mieste matyti aukšto meninio lygio scenos meną.

Nors Šilalėje pirmas lietuviškas spektaklis – Kazio Alytos „Ant bedugnės krašto“ – buvo suvaidintas dar 1914 m., tačiau turime pripažinti, kad teatro meno veikla Šilalėje neturi gilių tradicijų.

2000 m. prie Šilalės kultūros centro buvo įkurtas Šilalės rajono savivaldybės teatras (vadovas ir režisierius Vytautas Jankauskas). Deja, jis gyvavo neilgai. Jei tuo metu būtų buvę priimti drąsesni politiniai sprendimai, šiandien, tikėtina, turėtume Šilalėje nuolat veikiantį dramos teatrą.

2008 m. prasidėjo naujas teatro istorijos etapas – režisierė Astutė Noreikienė ėmė statyti muzikinius spektaklius. Jie tapo tarsi užuomazga tam, kas vėliau išaugo į Šilalės muzikinį teatrą.

Nuotraukose dešinėje (nuo viršaus): scenos iš 2021 m. pastatytos Imrės Kalmano operetės „Čardašo karalienė“

Scenos iš Šilalės muzikinio teatro įvairių spektaklių, Teatro dienos renginio

Scenos iš Šilalės muzikiniame teatre pastatytos Johano Štrauso operetės „Šikšnosparnis“

Tikras lūžis įvyko 2019 m., kai Šilalės kultūros centro direktoriaus pavaduotojas Antanas Kazlauskas kartu su choreografe Laima Andrejauskiene ir tuometine Vlodo Stakevičiaus muziejaus direktore Soneta Būdvytiene nutarė imtis ambicingo projekto – pagal Bernardo Šo pjesę „Pigmalionas“ pastatyti miuziklą „Eliza“ (muzika Frederiko Lou). Tada prie žodžio „teatras“ buvo pridėtas dar ir „muzikinis“. Galbūt tai skambėjo drąsiai, bet tame spektaklyje iš tiesų buvo visi muzikinio teatro elementai: solistai, aktoriai, choras, šokėjai, orkestro grupė. Trūko tik pilno orkestro, tačiau entuziazmo – nė kiek.

Toliau sekė įspūdingų darbų ir pasiekimų virtinė: 2021 m. – Imrės Kalmano operetė „Čardašo karalienė“. Spektaklis gimė dar siaučiant pandemijai, tačiau sulaukė ypatingo publikos dėmesio. Žiūrovus pakerėjo nuotaikinga muzika, ryškūs kostiumai ir puikus atlikėjų darbas.

2022 m. Šilalės muzikinis teatras dalyvavo Vilniaus knygų mugėje „Litexpo“, jos Muzikos salėje pristatydamas savo spektaklių ištraukas. Tais pačiais metais Tauragės kultūros rūmuose įvyko roko operos „Intrigų miestas“ premjera, pastatyta pagal Vilhelmo Šekspyro kūrybą (muzika Žerardo Pres-

(Nukelta į 14 p.)

Šilalės muzikinio teatro kolektyvas pasibaigus Johano Štrauso operetei „Šikšnosparnis“

gurviko). Moderni scenografija, video projekcijos, spalvų ir muzikos žaismas sukūrė visiškai naują teatrinį potyrį. Parodytas teatralizuotas koncertas „Misteris X“, kuriame kartu su šilališkiais dalyvavo ir Kauno valstybinio muzikinio teatro solistas Andrius Apšega bei populiarios muzikos atlikėjas Deivis (Deividas Norvilas).

2023 m. prie teatro komandos prisijungė charizmatiškas renginių vedėjas ir kultūrinių renginių organizatorius Algirdas Šaulys. Kartu su A. Kazlausku jis pastatė Johano Štrauso operetę „Šikšnosparnis“. Kuriant ją gimė visiškai naujas požiūris į kla-

Scena iš 2024 m. Šilalės muzikiniame teatre pastatytos Franco Leharo operetės „Linksmoji našlė“

sikinį kūrinį – veiksmas perkeltas į šiuolaikinę aplinką, įterpta filmuota medžiaga, o meilės, aistros ir intrigų temos spektaklių metu nuskambėjo naujai.

2024 m. pastatyta Franco Leharo operetė „Linksmoji našlė“ tapo visapusiškai klasikinės operetės pavyzdžiu – istorinė scenografija, to laikme-

Scenos iš 2024 m. Šilalės muzikiniame teatre pastatytos Franco Leharo operetės „Linksmoji našlė“

Viršuje ir dešinėje – scenos iš teatralizuoto koncerto „Misteris X“

Scena iš 2024 m. pastatytos Franco Leharo operetės „Linksmoji našlė“

čio kostiumai ir visada žavinti muzika. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Soneta Būdvytienė ir Andrius Apšega.

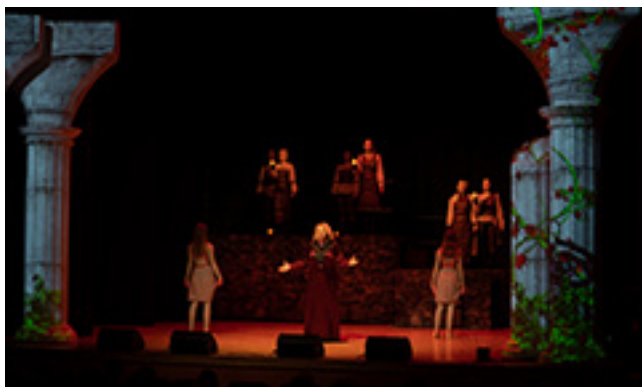
2025 m. Šilalės miesto šventės atidarymui Muzikinis teatras paruošė programą „Vasaros nakties muzika žvakių šviesoje“. Koncertas, kaip tai buvo plnuota iš anksto, vyko sutemus, žvakių scenoje. Kartu su vietiniais teatro solistais programoje dalyvavo svečiai iš Kauno valstybinio muzikinio teatro – Ingrida Kažemėkaitė ir Andrius Apšega.

2025 m. gruodžio mėnesį numatyta Imrės Kalmano

Scena iš Šilalės muzikinio teatro 2025 m. Šilalės miesto šventės atidarymui parengtos programos „Vasaros nakties muzika žvakių šviesoje“

(Nukelta į 16 p.)

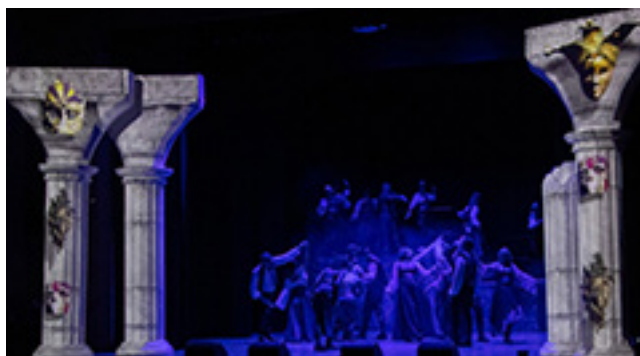

Viršuje ir dešinėje – scenos iš 2022 m. Šilalės muzikinio teatro pagal Vilhelmo Šekspyro kūrybą pastatytos roko operos „Intrigų miestas“

operetės „Cirko princesė“ premjera. Spektaklį stato A. Kazlauskas ir A. Šaulys, prie teatro prisijungė VDU Muzikos akademijos studentas Juozas Sutkaitis. Tai bus ypatingas projektas – scenoje išvysime ne tik pagrindinius solistus, šokėjus, vokalinį ansamblį ir naują muzikinio teatro chorą, bet ir Šakių cirko mokyklos pasirodymus. Kostiumus kuria dizainerė Gabija Žymančiūtė.

Šilalės muzikiniame teatre dalyvavo, o ir šiandien yra per 60 dalyvių. Solistai ir aktoriai: Sonata Būdvytienė, Alvydas Juodviršis, Žilvinas Jankus, Virginijus Noreika, A. Noreikienė, L. Andrejauskienė, Laimonas Merkelis, Regina Mockutė, Silvijana Trijonaitienė, Alvydas Rudys, Modestas Jokubauskas, Skaidrė Gedvilienė, Raimondas Gedvilas, Eimantas Betin-

Scenos iš Šilalės muzikinio teatro 2025 m. Šilalės miesto šventės atidarymui parengtos programos „Vasaros nakties muzika žvakių šviesoje“

gis, Jonas Gudauskas, Paulius Skurdelis, Mantas Toleikis, Edita Merkelienė, Ilona Raudonienė, A. Šaulys, Rasa Ramanauskienė, Jolanta Kažukauskienė, J. Sutkaitis, šokių kolektyvas „Mainytinis“ (vad. L. Andrejauskienė, choreografė Aleksandra Andrejauskaitė), Šilalės krašto mišrus choras „Medvėgalis“ (vad. Sandra Rimkutė-Januvienė), moterų vokalinis ansamblis „Aušrinė“ (vad. Laima Petkuvienė), okestro grupė (vad. Zigmas Levickis), garso ir šviesos režisieriai: Gediminas Pilypas, Darius Vasiliauskas, Aivaras Armonas, Asta Vasiliauskienė, dailininkas-scenografas Vidmantas Dargis, dekoracijų kūrėjas – tautodailininkas Alfonsas Maulius.

Antano Kazlausko kūrybinis darbas įvertintas nacionaliniu mastu – 2023 m. jis kaip geriausias šalies metų kultūros ir meno kūrėjas pelnė Lietuvos kultūros centrų asociacijos įsteigtą apdovanojimą „Auksinis Feniksas“, o 2025 m. jam už kūrybinį aktyvumą, tradicijų puoselėjimą ir pilietines iniciatyvas įteiktas Šilalės rajono savivaldybės apdovanojimas „Auksinė gilė“.

Už inovatyvių ir nekasdienių idėjų išpildymą organizuojant renginius, iniciatyvas ir projektus 2024 m. Algirdas Šaulys pripažintas geriausiu Šilalės rajono kultūros darbuotoju.

Nuo 2023 m. Šilalės muzikinio teatro dalyviams rengiamos kasmetinės stovyklos-praktikumai „Teatrinių elementų muzikalizavimas muzikiniame teatre“. Jų metu užsiėmimus jau yra vedę tokie

Iš kairės: Šilalės muzikinio teatro vadovai Algirdas Šaulys ir Antanas Kazlauskas

scenos meistrai kaip Egidijus Bavikinas, Andrius Apšega, Andrius Gaučas, Dainius Bervingis, Danutė Vaigauskaitė, Virginija Kochanskytė, Beata Andriuškevičienė. Kas dvejus metus kovo 27-ąją, Tarp-tautinės teatro dienos proga įteikiama nominacija „Teatro bičiulis“. Šiemet ją gavo dr. D. Vaigauskaitė.

Šilalės muzikinis teatras šiandien – tai ne tik scenos menas. Tai vieta, kur susitinka kūryba, bendruomenė ir meilė savo kraštui.

Scena iš Šilalės muzikinio teatro pastaytos Johano Štrauso operetės „Šikšnosparnis“

Rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais Plungėje – jubiliejinis tarptautinis Mykolo Oginskio muzikos festivalis

Rugpjūčio 30 d. Plungėje prasidėjo jubiliejinis – XX tarptautinis Mykolo Oginskio muzikos festivalis, vienas ryškiausių klasikinės muzikos renginių Lietuvoje. Plungiškių draugija kviečia visus muzikos mylėtojus į išskirtinę meninę kelionę, kupiną profesionalumo, emocijų ir kultūrinio dialogo. Šių metų festivalio programa dedikuojama Mikalojaus Konstantino Čiurlionio Metams – joje ypatingas dėmesys skiriamas genijaus kūrybai ir jo sąsajoms su Oginskių kultūriniu paveldu.

FESTIVALIO PROGRAMA

2025.08.30–2025.09.27

Rugpjūčio 30 d. (šeštadienis)

16.30 val. – Iškilmingas festivalio atidarymas.
17.00 val. – Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro koncertas.

Programoje: M. K. Čiurlionis – simfoninė poema „Jūra“ F. Mendelssohn – Koncertas smuikui ir orkestrui.

XX tarptautinio Mykolo Oginskio muzikos festivalio reklaminio plakato fragmentas

Orkestro meno vadovas – Modestas Pitrenas.
Solistas- Rokas Diržys (smuikas).
Dirigentas – Robertas Šervenikas.

Rugpjūčio 31 d. (sekmadienis), 10.00 val.

XV žirgų konkūro varžybos Mykolo Oginskio festivalio taurei laimėti (Mykolo Oginskio rūmų žirgyno stadionas).

Rugsėjo 6 d. (šeštadienis), 17.00 val.

Meninė programa „Rekonstruojant Čiurlionį“ – pirmasis Lietuvos dailės draugijos koncertas.
Atlikėjai: Vilniaus sakralinės muzikos choras „Adoramus“, choras „Momentum“.
Meno vadovas ir dirigentas – dr. Imantas J. Šimkus.
Antrasis dirigentas – Mantvydas Drūlia.
Pianistas ir renginio vedėjas – Rokas Zubovas.

Rugsėjo 13 d. (šeštadienis), 17.00 val.

Žemaitijos krašto muzikos ir meno mokyklų

Festivalio atidarymo akimirkos. Sauliaus Narkaus nuotraukos

jungtinio styginių orkestro koncertas „Rudens akvarelė M. K. Čiurlioniui“.

Programoje:

M. K. Oginskio, M. K. Čiurlionio, B. Dvariono, J. Naujalio, G. Kuprevičiaus, N. Sinkevičiūtės, J. Schramm, E. Elgaro, J. Pachelbelio kūriniai.

Solistai – Mindaugas Girde-
nis, Matas Stabingis (forte-
pijonas).

Koncertmeisterė – Romena
Bernotienė.

Dirigentas – Tomas Ambro-
zaitis.

Rugsėjo 19 d. (penktadienis), 17.00 val.

Koncertas „Pasaulio fortepi-
jono žvaigždės sveikina
M. K. Čiurlionį“.

Atlikėjai: Dmitry Levkovich
(fortepijonas, Kanada /
Ukraina), Rokas Valuntonis
(fortepijonas, Anglija).

Programoje: M. K. Čiurlionio
kūriniai.

Rugsėjo 20 d. (šeštadienis), 17.00 val.

Vroclavo (Lenkija) NFM
orkestro „Leopoldinum“
koncertas.

Orkestro meno vadovas –
Alexander Sitkovetsky.

Programoje:

M. K. Čiurlionio, Mečislavo

2025 m. rugpjūčio 30 d. vykusio tarptautinio šių metų Mykolo Oginskio muziki-
kinio festivalio koncerto akimirkos ir klausytojai. Sauliaus Narkaus nuotraukos

Karlovičiaus, Henriko M. Goreckio, M. K. Oginskio, F. Šopeno, V. Ki-
laro kūriniai.

Solistas – Piotr Alexewicz (fortepijonas).

Dirigentas – Andrzej Kosendiak.

Rugsėjo 27 d. (šeštadienis), 17.00 val.

Kauno miesto simfoninio orkestro, Kauno valstybinio choro ir pianistės
Marinos Kan Selvik (Norvegija) koncertas.

Programoje: M. K. Čiurlionis – simfoninė poema „Miške“ L. van
Beethovenas – „Fantazija“ chorui, fortepijonui ir orkestrui, op. 80 E.

Griegas – Koncertas fortepijonui ir orkestrui a-moll, op. 16.

Dirigentas – Robertas Šervenikas.

Koncertų vedėjas – muzikologas Viktoras Gerulaitis.

Festivalio organizatorių informacija

PLUNGĖS muzikos šventoji trejybė

Viktoras GERULAITIS

Pirmasis buvo kunigaikštis Mykolas Oginskis, 1879 metais užbaigęs iš naujo statyti Plungės dvaro rūmus į tuos, kuriuos šiandien vadiname Plungės, o ir visos Žemaitijos Versaliu, bei juose įsteigęs rūmų orkestrą, o prie jo ir muzikos mokyklą.

Antrasis, – toje mokykloje mokėsis ir orkestre fleitą pūtęs Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, kunigaikščio rūpesčiu ir parama paskui studijavęs Varšuvos muzikos institute ir Leipcigo konservatorijoje. Teisi Plungiškių draugijos viceprezidentė Genovaitė Žiobakienė: „Plungė – lemtingas miestas Čiurlionio gyvenimo ir kūrybos kelyje“.

Trečiasis gimė nesuėjus nė šimtui metų nuo Čiurlionio mirties ir sujungė juos abu, – Oginskį ir Čiurlionį – Tarptautinis Mykolo Oginskio festivalis. Be to, plungiškių bendruomenė subrandino mintį, o Plungiškių draugija ją pavertė kūnu, ir rūmų parke 2018 metais iškilo skulptorės žemaitės Dalios Matulaitės paminklas „Sakmė. Karaliai“, skirtas M. K. Čiurlioniui.

Todėl visiškai natūralu ir kartu simboliška, kad šiemet Oginskio rūmuose du gražius jubiliejus minės M. K. Čiurlionis ir Mykolo Oginskio festivalis. Pirmasis – „neakivaizdinį“ 150 metų gimtadienį, antrasis – dvidešimtąją sukaktį.

Taip, 2006 metų rugpjūčio 26 dieną trimis patrankų salvėmis – „Už Lietuvą“, „Už Oginskį ir Tarptautinį Mykolo Oginskio festivalį“, „Už Plungę ir plungiškius“ – buvo atidarytas I festivalis. Trijų patrankų salvės tapo tradicija. Jų – tradicijų – taip pat yra trys. Po patrankų salvių klausytojus scenoje visada pasitinka Nacionalinis simfoninis orkestras. Ir koncertą jis visada pradeda Mykolo Oginskio senelio garsiojo Abiejų Tautų Respublikos politinio veikėjo ir dar garsesnio kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio nemirtinguoju polonezu „Atsi-sveikinimas su Tėvyne“, kuris tarsi byloja: aš atsi-sveikinau, o jūs – niekada nepalikite! Ir visada nieko neraginami tūkstantis klausytojų atsistoja. Tuo

polonezu atidaromas kiekvienas festivalio koncertas. Ir jo visada klausoma atsistojus.

Reikėtų atskiros leidinio suminėti visus aukščiausio meistriškumo dvidešimties festivalių dalyvius. Tarp jų vardinti pasaulinio garso muzikos atlikėjus – dainininkus ir instrumentalistus. Lietuvius ir užsieniečius. Aš pasitenkinsiu vos vienu pavyzdžiu. 2007 metais antrajame festivalyje debiutavo tik prieš metus pradėjusi dainuoti Operos ir baleto teatre (ir iškart pelniusi Aukštinę scenos kryžių) jauna solistė Asmik Grigorian. Nuo to jos debiuto Plungėje praėjo vos dvylika metų, ir Asmik buvo pripažinta geriausia pasaulio operos soliste!

Ypatingas festivalio bruožas yra tas, kad jame skamba tik orkestrinė muzika. Kaipgi kitaip: juk M. Oginskis turėjo ne kokį instrumentinį ansamblį, o rūmų orkestrą.

Festivaliuose galima išgirsti Naujųjų ir Nau-

Plungės dvaro parką puošia skulptorės Daliutės Onos Matulaitės sukurta skulptūra „Sakmė. Karaliai“, skirta Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui. Foto D. Mukienės

jausiųjų laikų visų stilių simfoninę ir simfoninę – vokalinę muziką: baroko, klasicizmo, galantiškojo stiliaus, romantizmo, impresionizmo, neoklasicizmo simfonijas, oratorijas, kantatas... Žymiausieji pasaulio muzikos festivaliai gali pagarbiai nusilenkti, išgirdę, kad Oginskio rūmų žirgyne, paverstame 1000 sėdimų vietų koncertų sale, skamba Mozarto ir Verdi „Requiem“, Bethoveno Trečioji simfonija, Orfo kantata „Carmina Burana“, Mahlerio Antroji simfonija ir „Daina apie žemę“, kad koncertiniame atlikime atliekamos operos, – italų Mascagni „Kaimo garbė“, Verdi „Traviata“. Tuo tarpu mes, lietuviai ir žemaičiai džiaugėmės, kad Kauno valstybinis muzikinis teatras festivalyje parodė daugeliui mūsų visiškai nežinomą J. Karnavičiaus operą „Radvila Perkūnas“, o Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras – G. Kuprevičiaus „Prūsus“.

O ko vertas unikalus dalykas Europoje puosantro šimto stygininkų orkestras, kuriame griežia Žemaitijos muzikos ir meno mokyklų moksleiviai! Susirenka po vasaros atostogų vos kelioms repeticijoms ir vedini dirigento Tomo Ambrozaičio kas kart abstulbina pilną salę.

Be to, šis festivalis, – tai ne vien koncertai. Tai ir Žemaičių dailės muziejaus nuolatinės bei proginės ekspozicijos, tarptautinės parodos, mokslinės konferencijos ir seminarai, knygų pristatymai...

Kai kadaise anuomet Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro vadovui, o nūnai jo Garbės dirigentui Stasiui Domarkui gimė idėja buvusiam

Šiemet, kaip ir ankstesniais metais, vykstant Mykolo Oginskio tarptautinio muzikos festivalio koncertams, atvykusius muzikos gerbėjus sunkiai sutalpina specialiai tokiems renginiams pritaikyta 1000 vietų Oginskių dvaro sodybos žirgyno salė

žirgyne įkurti koncertų salę, kai kol kas vienintelis tikras Lietuvoje meno mecenatas a. a. Bronislovas Lubys ėmėsi solidžios paramos, o paskui estafetę perėmė kiti nuolatiniai ištikimi rėmėjai, festivalis vis tik gyvuoja trijų pagrindinių žmonių dėka. Jiems istorija visada liks dėkinga: festivalio meno vadovui Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro Garbės dirigentui Juozui Domarkui, organizatoriams buvusiai ilgametei Mykolo Oginskio menų mokyklos direktorei Genovaitei Žiobakienei ir buvusiam ilgamečiam Žemaičių dailės muziejaus direktoriui Alvidui Bakanauskui.

Sveikatos jiems, ilgiausių metų Tarptautiniam Mykolo Oginskio festivaliui!

Nuotraukose (iš kairės): festivalio išvakarėse Plungės dvaro parko parterio fontaną apjuosė įspūdingas žydinčių vandens lelijų kilimas; šiemet atvykstančius į Žemaičių dailės muziejų ir į jubiliejinį tarptautinį Mykolo Oginskio muzikos festivalį dvaro parke pasitinka didžiulis reklaminis plakatas. Foto: D. Mukienės ir S. Narkaus

Rimgaudas Barauskis: „Narindatė“, pirmiausia, yra mano sielos namai“

Šiais metais rugpjūčio 8–rugsėjo 6 dienomis Vilniaus dailės akademijos Telšių galerijoje (adresas: Kęstučio g. 3-2, Telšiai) veiks fotografo Rimgaudo Barauskio paroda „Narindatė“ (parodos kuratorė Milda Gineikaitė). Parodoje lankytojai galės pajusti stiprų autoriaus asmeninį ryšį su Nerimdaičių kaimu, „Vienuolyno“ pastatu – vieta, kupina istorijų ir prisiminimų.

R. Barauskis (g. 1997 m. Telšių rajono Nerimdaičių miestelyje) – aktyviai veikiantis jaunosios kartos fotografas, kuriam svarbiausia estetinė vaizdo ir turinio vienovė. Fotografijose jis fiksuoja ne tik architektūrą ir gamtą, bet ir įamžina žmonių likimus, šviesos žaismą bei nematomą vietovės magiją. Jaunasis menininkas tiki, kad fotografuojamas objektas tampa prasmingas tiek fotografui, tiek žiūrovui tada, kai yra išjaustas vidumi.

R. Barauskis yra baigęs Naujųjų medijų meno bakalauro studijas Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakultete, vėliau mokėsi Vilniaus dailės akademijos Vilniaus fakultete (Fotografijos ir medijų meno magistro studijų programa). Dirba Vilniaus technikos universiteto Architektūros fakultete.

RIMGAUDĄ BARAUSKĮ pokalbiui apie kūrybinį procesą, parodos idėją bei fotografo požiūrį į vietos prasmę pakvietė dailininkė, parodų kuratorė EMILIJA GLOBYTĖ.

– Kaip apibūgtum žodį „Narindatė“? Ką jis Tau reiškia asmeniškai?

– „Narindatė“, pirmiausia, yra mano sielos namai, šiame žodyje telpa praeitis, dabartis ir ateitis. Tai mano gimtinė, pievos, pirma mokykla, šeima.

– Parodoje pristatomos fotografijos yra sukurtos bakalauro ir magistro studijų metu. Kas Tave pa-

Nuotrauka iš R. Barauskio asmeninio archyvo

skatino pasirinkti būtent Nerimdaičių „Vienuolyno“ vietą kaip pagrindinį kūrybinį objektą, o vėliau stebėti ir kitas Nerimdaičių vietas?

– Stiprus asmeninis ryšys su vieta. Noras pamatyti ir užfiksuoti tai, ko galbūt nebėra arba –kas nematoma. Vienuolynas visada buvo labai paslaptingas pastatas, norėjosi pamatyti jį iš arčiau, kažką atrasti, tarsi atverti seną skrynią, kurioje negali žinoti, ką rasi. Vėliau norėjosi pažvelgti į kitus objektus, kurie paslaptinai saulės nušviesti, šešėliuose pranykstantys, tarsi gyvi objektai mane pasikvietė pasikalbėti, tai ir kalbėjomės...

– Kaip studijos Vytauto Didžiojo universitete ir Vilniaus dailės akademijoje formavo Tavo požiūrį į fotografiją? Koks buvo Tavo santykis su fotografija iki studijų pradžios?

– Studijų metais tarsi atradau savo matymą – šviesa, šešėliai, kontrastas ir spalvos, atrodo, kad visada matau pasaulį kiek kitaip, net ir žiūrėdamas ne per fotoaparatus. Žinoma, svarbu ne tik techniniai dalykai, nors jie kuria tą pirminį vaizdą, pritraukia

Parodos „Narindatė“ reklaminis plakatas

„Vienuolyno“ pastatas. R. Barauskio nuotrauka

žiūrovo akį, man svarbiausia turinys, ką aš noriu pasakyti, kokią tai kuria vertę šiandien ir ar tai bus prasminga rytoj. Turbūt tai pagrindiniai akcentai, kuriuos įgijau studijų metu. Prieš studijas daugiausia stebėjau ir fotografavau gamtą, įvairius joje vykstančius procesus, teko surengti ir keletą parodų gamtos tema. Žinoma, įvairūs renginiai, bendruomenės šventės, fiksavau įvairias kasdienybės akimirkas.

– *Fotografijose užfiksuotos ne tik vietos, bet ir žmonių istorijos. Kaip sekėsi kurti ryšį su vietos gyventojais?*

– Jeigu būtų paslaptinė technika, tai galbūt ją pasidalinčiau, bent iš dalies, bet šiuo atveju – tiesiog nuoširdus bendravimas sukuria ryšį. Žinoma, ne per vieną dieną, bet gyvenant mažame mieste lyje visi vieni kitus pažįsta – daugiau ar mažiau. Pavyzdžiui, viena iš užfiksuotų moterų – Virginija Kačinskienė, kurios buvęs kambarys pritaikytas lai-

dojimo namų salei, yra mano pirmoji mokytoja, tai, galima sakyti, nuo pirmos klasės tas ryšys su ja buvo kuriamas.

– *Koks yra „Vienuolyno“ pastato likimas?*

– Šiuo metu „Vienuolynas“ yra rekonstruojamas. Vykdam darbus stengiamasi išsaugoti jo senąjį architektūros stilių, ir tai labiausiai džiugina.

– *Kaip keitėsi ir ar vis dar keičiasi Tavo asmeninis ryšys bei požiūris į Nerimdaičių vietas?*

– Mano ryšys su Nerimdaičiais nuolat kinta. Iš pradžių, vaikystėje, ši vietovė buvo kaip savaime suprantama kasdienybės dalis, erdvė, kurioje augau, artimiausi žmonės ir įprasti vaizdai. Vėliau, studijuojant ir gyvenant kitur, Nerimdaičiai tapo tarsi pabėgimo sala nuo miesto triukšmo, į kurią vis norėdavau grįžti. Atotrūkis nuo namų ir jų ilgesys dar labiau sustiprino ryšį ir ši vieta tapo mano fotografijų, meninių tyrimų objektu. Geras jausmas sugrįžti ir tarsi viską rasti taip, kaip buvo, nors, žinoma, keičiasi žmonės, aplinka, bet kai kurie dalykai išlieka amžinai – tai namų jausmas ir vietos svarba.

– *Parodos ekspozicijoje galima išvysti abstrakčių formų žemėlapi. Papasakok, kaip jis formavosi ir ką simbolizuoja?*

– Tai Nerimdaičių vietovės žemėlapis, kuris nebūtinai tikslus, bet išlaikantis formą ir simbolizuo-

(Nukelta į 24 p.)

Vilniaus dailės akademijos Telšių galerijos nuotraukoje – R. Barauskio parodos „Nerindatė“ fragmentas

Vilniaus dailės akademijos Telšių galerijos nuotraukose – R. Barauskio parodos „Nerindatė“ eksponatai

jantis įvairius vietovėje esančius objektus. Tai magistro studijų metu sukurtas žemėlapis, kuris tarsi vedlys man padėjo keliauti tarp skirtingų objektų, juos stebėti, prie jų sugrįžti, nutolti ir kurti ryšį.

– *Kaip apibūdintum šviesos magiją šioje mistinės kelionės erdvėje? Kaip ją jausti pats ir kaip kvieti ją patirti žiūrovą?*

– Stiprus ryšys su savimi ir aplinka, vietos reikšmė žmogui, jo egzistencijai – tai man yra šviesos magija, vizualiai susiformuojanti per šešėlio sukuriamą kontrastą su šviesa. Toje šviesoje visko tiek daug, tarsi susijungia praeitis ir dabartis, keista energija. Ir per susitikimą su šviesa yra patiriama tarsi mistinė kelionė, kurioje pajaučiau ir užrašiau istorijas – patirtis, dažnai vedusias mane nežinoma

kryptimi. Žiūrovą kviečiau tiesiog keliauti parodoje, o kiek pavyks pajauti – tai individualu.

– *Parodoje žiūrovas buvo kviečiamas sekti „Vedlių laiko linijomis“, kuriame yra tyrinėjant vietovę Tavo rašytos istorijos-patirtys. Kaip įvardintum, kur ši kelionė Tave atvedė ir ar bus tęsinys?*

– Šios kelionės metu siekiau ne sukonstruoti kažką, ko nėra, o pamatyti nematomą gelmę. Manau, kad tai pavyko išjausti vidumi ir pasidalinti šiomis patirtimis. Jaučiu, kad tarsi atvėriau kitą sluoksnį, paprasti, kasdieniški objektai, kurie iš pirmo žvilgsnio niekuo neypatingi, nušvito kitokia šviesa. Šiuo metu kelionė per vietovę ir atliktas meninis tyrimas atvedė prie sukurtų dviejų minėtų projektų jungties parodoje „Nerindatė“. Tęsinys bus, bet koks ir kada, tegul lieka paslapyje.

Vilniaus dailės akademijos Telšių galerijos nuotraukoje – R. Barauskio parodos „Nerindatė“ fragmentas

VĖLNIAUS žemaitiu keliuonė M. K. Čiurliuonė takās Žemaitėjuo

VĖNGALIS Bonipacos, Vėlniaus žemaitiu
kultūras draugėjės pėrmininks

Bėngontėis vasaras sezuonou (rogpjūtė 27 ė 28 dėinuom) vėka Vėlniaus žemaitiu kultūras draugėjės (VŽKD) keliuonė „Čiurliuonė Mėkaluojaus Konstantina takās Žemaitėjuo“. VŽKD Tarība, nuoriedama truopnė pamėnavuotė M. K. Čiurliuonė 150-tuosės gėmėma metėnės, ton ekskursėjė so planava dā metu pradiuo. Bova numatėta aplonkītė Plungė, kor Čiurliuoniū Kostoks muokies mozėkoutė ė grajėjė konėgākštė Oginskė Mėkuola orkestrė, Rėitava, kor jaunāsis mozėkonts na vėina karta lonkies, Šateikius, kor vėka M. K. Čiurliuonė ėr Kėmantātės Suofėjės jungtovės, tėp pat ėr Suofėjės vaikīstės laikū miesteli Koliūs. Balėka tik sosėtartė diel datas ė, svarbiausė, rastė žmuogo, katros imtomės tuokė keliuonė soorganizoutė. Laimė, ons atsėrada – šin karta atsakuomībė sodarītė keliuo-

Senuosės Plungės klėbuonėjės pastats, katramė kelės savaitės ė gėvenės M. K. Čiurliuonis ė anuo pati S. Čiurliuonienė Kėmantaitė. Foto B. Vėngalė

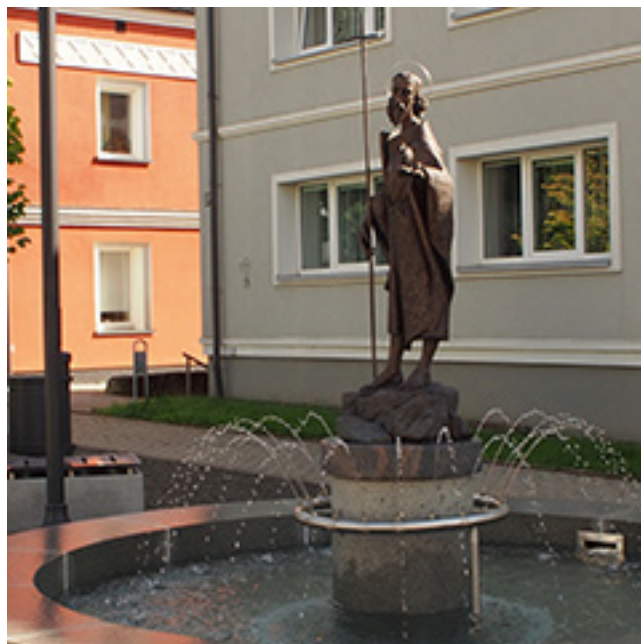
nės maršruta, sosėskombintė, sosėtartė so vėsās ė protingā paskėrstītė keliuonės išlaidas prisėjiemė ėš Plungės kėlusi žornalistė, VŽKD Tarības nariė Orenderaitītė Liaudanskienė Angelina. Anā tal-kintė geranuorėškā sotėka kolegė Demskienė Irena Bėrutė. Diekou dėdliausė anėdvieim abėdvieim; kon dabā bapaklausī ėš tū 44 ekskursantu, vėsė kap vėins tvėrtėn, kad keliuonė bova baisė iduomi ė gera.

Tou patė pruogo rėktom padiekavuotė karto so vėsās keliavosėms septīnėms draugėjės narems, katrėi ė žemaitiu etnuograpėnė ansablė „Tiklė“ dainininkā (Brazaitienė Vėtalėjė, Batavīčė Albinou, plungėškiou Jašinskiou Jūzapou ėr kt.), katrėi sava žemaitėškuom dainuom dėdlė paivairėna keliuonė.

(Nukelta i 26 p.)

Ispūdingas Plungės Šv. Juona Krėkštėtuojė bažnīčės cėntrėnė altuoriaus fragmėnts; Plungės bažnīčės prieiguos aki trauk nesenė atsėradusi fontana Šv. Juona Krėkštėtuojė skolptūrelė. Foto D. Mukienės

Iš kairies: Plungie vėsus džiogėn aukšts ėr originalos Napriklausomībės paminklos. Foto D. Mukienės; Ekskursėjė pu rūmus ved Žemaitiu dailės muziejaus vīr fondu sauguotuoję D. Einikienė. Foto B. Vėngalė

Tėp pat lėiktam diekingė ėstuorėkė, muokslo daktarė Kniuraitė Vidā, katra par trumpa laika žingeidėms keliautuojems išgoldė mažnė vėsa Žemaitėjės ėstuorėjė. Diekavuojem ė so mumis karto važiavosėm gražė balsa savininkou Šalkauskiou Juozou, keliuonie išraiškingā skaitosėm žemaitiu ė kėtū Lietuvos poetu eilieraštius.

Vo dabā trumpā api patė keliuonė:

Pėrma dėina (rogpjūtė 27)

Kap ė bova numatīta, Vėlniou līgė 7 valonda

ėšvīkė ėš Vašingtuona aikštės, prīš pėitus jau bovuom Plungės cėntrė pri Šv. Juona Krėkštītuoję bažnīčės. Kap kuokė duovėna tėn pat prīšās varpėnė raduom nesenė pastatīta fontana Šv. Juona Krėkštītuoję skolptūrėlė. Bažnīčės klėbuons dekans Gedvainis Vītauts, ėš onksta žėnuodams api mūsa atvīkėma, bova pasėruošės vėsus svetingā sotėktė. Ons, trumpā papasakuojės api bažnīčės ėstuorėjė, nusėvedė vėsus ož altuoriaus, kor lėda na tik apveizietė bet ėr pačiopėnienė nasenė atrestauroutas monstrancėjės, tėkrū tėkriausi švėnta relikvėjuorio, vo zakrastėjuo vėi-

Plungės Oginskiu dvara suodības renuovoutas laikuodėnės ėr oranžerėjės pastatūs veik Plungės savėvaldībės vėišuoji bėblioteka. Foto D. Mukienės

nam kėtam dā bova lėsta pasėmatoutė ė spalvingus bažnītėnius drabužius. Atsėsveikindams klėbuons palinkiejė geruos ekskursėjės ė dā i kieli pridiejė vertingu ė naudingu duovėnū.

Išėjė ėš bažnīčės pamatiem senōji klėbuonėjės pastata, katramė 1909 m. korī laika gīvena jaunavėdė Suofėjė ėr Mėkaluojus Konstantins Čiurliuonė. Šėik tėik paėjė Vītauta gatvė ėr pasokė i Laisvės aliejė, pasėdžiaugiem ispūdingo Plungė dėdlė poušontio Napriklausomībės paminklo ė gražė sutvarkīto Babrunga slienio, katramė ī ė miesta rėngėnems skėrts ampitėtros. Ont Žaliuojė tėlta apveiziejė Lietuvuos naprėklusomībės atkūrėma sėgnatarā, verslininka, bovosė Plungėškiu draugėjės pėrmininka Lobė Bruonisluova paminkla, ožsokuom i grafū Zubuovu laikās pastatīta Oginskiu dvara suodības laikruodėnė, katruo dabā veik Plungės rajuona savėvaldībės vėišuoji bėbliuoteka. Čė tėp pat bovuom svetingā sotėktė. Bėbliuotekininkė Matevičiūtė Genuovaitė nuošėrdė ė truopnė žemaitėškā

papasakuojė api tou seniausī Plungės mūrėni pastata, api čė veikontė bėbliuoteka ėr anuo vīkstontius

(Nukelta i 28 p.)

Kāp gali išvažioutė iš Plungės nenusėpotograpavės pri Oginskiu rūmu! Portėgrapėjuo – M. K. Čiurliuonė takās keliavė Vėlniaus žemaitiu kultūras draugėjės narė. Foto B. Vėngalė

svarbiausius, daug žmuoniū sotraukontius kultūrēnius rēngēnius.

Pakeliou i Oginskiu dvara cēntrēnius rūmus, katrūs dabā veik Žemaitiu dailēs muziejus, sostuojuom pri parkē stuovēntēs M. K. Čiurliuonē atmēnēmou skērtuos skulptuorēs Matulaitēs Daliutēs Uonuos sokortuos skolptūras „Sakmie. Karalē“.

Žemaitiu dailēs muziejou mums api Plungēs konēgākštiu dvara, anuo šēimininkus Mīkuola ēr Marijē Oginskius, api jaunuojē Čiurliuonē muokslus Plungie, mozēkavēma dvara orkestrē, karto so sava patē Suopējē Plungie pralēsta laika, če nutapītus paveikslus papasakuojē, so rūmūs veikontiuom paruoduom sopažindēna muziejaus vīr. fondu saugotuojē Einikienē Danutē.

Padiekavuojē anā ēr atsēsveikēnē so muziejaus darbuotuojēs ēšvīkuom i natuolēi Plungēs esonti Bukontēs dvarieli, kor 1845 m. gēmē rašituojē Beniuševičiūtē-Žimontienē Julējē, daugiausē žēnuoma literatūrēnio Žemaitēs slapīvardio. Ēš gražē sotvarkītas aplinkuos jau ēš tuola galiejē soprastē, kad muziejus tinkamā pasēruošē rašituojēs 180-uosiems gēmēma metēniems.

Dvara gīvenamuojie truobuo mūsa laukē pēitā. Mūsēškiu ragintē jau nabreikiejē – sosiedē pri stala grētā numarēnuom alki kaštavuodamē mums

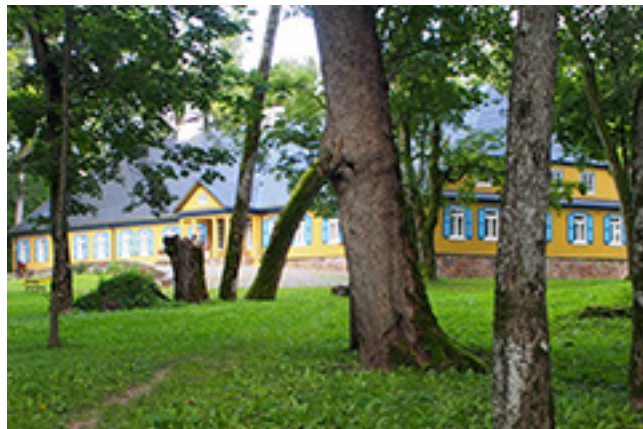

Vēršou: Bukontēs dvarelē suodības svērnē veikontēs Riaubas Stanisluova kūrēniū ekspuozičējēs fragmēnts; dešēnie – Bukontēs dvarelē suodība pouš liaudēs meistra Ulevičē Vītauta sokorta Žemaitēs skulptūra. Foto D. Mukienēs

Iš kairės: šės metās Šateikiu bažnīcē – 150 metu. Foto B. Vēngalē. Ēš tuola aki trauk gražē renuovouts Šateikiu dvara puonu gīvenamāsis noms, katrame dabā veik privatē senieliu nomā. Foto D. Mukienēs

patēikta žemaitēška kastēni so spėrgėnė ēr karštuom bolviem. Pasėstėprėnė jau galiejuom ramė išklausiť muziejiniķės Petruošienēs Aušras pasakuojėmus api Žemaitė, anuos gīvenėma Bukontie, Šiemuos, Džiuginienūs. Naskobiedamė apveiziuom Žemaitės memuorialėnė ekspuozicėjė, svėrnė ikurdintus garsiuojė medė druožiejė Riaubas Stanisluova darbus, vuo tretēmė suodības pastatė nodžiogėna ē poikė tuo krašta senouji mena reprezentuojėnti krīždėrbīstės ekspuozicėjė.

Iš Bukontės patraukim i natuolėi esontius Šateikius, koriū bažnīčiuo 1909 m. žėidus somainė M. K. Čiurliuonis ēr S. Kīmantaitė. Čė mūsa atvīkėma pruogo bažnīcės klėbonas Liuberskis Renats aukuojė šv. Mėšės na tik ož menininku Čiurlioniu gėmėnė, bet ēr ož Vėlniaus žemaitius.

Pėrmuosės dėinuos keliuonė pabėngiem Plateliūs, atvīkė i puoėlsė nomus „Šaltinielis“. Tėn apsėgīvenuom ēr pavakarieniavuom, vo saulė nusėlėdos mūsa dā laukė nuotaikinga vakaruonė so pasėdainavėmas ēr sosėtėkėms so truopnio žemaitio – Plate-

liūs gīvenontio, tou krašta garsėnontio Tuolerancėjės premėjės laureto Bunka Eugenėjo.

(Nukelta i 30 p.)

Koliūs ekskursantus pasėtėka, api miestelė bėndruomenė, anuos kultūrini gīvenėma, naujė gražė renuovutamė nomė pradiejosė veiktė „Kultūras vėrėnė“ papasakuojė aktuorios ē režisierios Masalskis Valėntīns. Foto B. Vēngalē

Iš kairės: Bunka Eugenėjos ved ruoda so ekskursėjės organizatuorė Orenderaitītė Liaudanskienė Angelina; Plateliū ežers. Foto B. Vēngalē

Senējā Koliū pastatā, kurēi če stuoviejē ē ka tamē miestelie gīvena S. Kīmantātē, J. Tums-Vaižgants, ka če lonkies M. K. Čiurliuonis. Foto D. Mukienēs

Ontra dēina (rogpjūtē 28)

Iš pat rīta, ožkērtē kuošēs, ēšdundiejuom i Čiurliuonienēs Kīmantaitēs Suofējēs vaikīstēs Koliūs, kor mūsā laukē tēn jau korin laika gīvenous vēsēms gerā žēnuoms aktuorios ē režisierios Masalskis Valēntīns. Maestro, nuors dā ē naēšmuokēs gerā žē-

maitēškā rokoutēis, pasēruodē kap tēkros tuo miestelē patrējuots, poikē išmanous Žemaitiu krašta ēstuorējē, žēnous, kon če veikē J. Tums-Vaižgants, S. Kīmantaitē, M. K. Čiurliuonis ēr kētē če gīvenē a tou miestielī lonkē žīmesnē kultūras veikiejē. Valēntīnou atsēkielos gīventē i Koliūs, ne be anuo ē anuo patiuos rūpesnē, jau kelintē metā vīkst tēp va-

Naatsēspīriem nosēpotograpoutē ē Koliūs pri poikē renuovouta Baltuojē noma, katros priklausa Koliū Šv. Vīskopa Stanisluova bažņīcēs pastatū kompleksou ēr katruo dabā veik „Kultūras vīrenē”. Foto B. Vēngalē

dėnamė Suopėjės mozėkėnė pestivalė. Dėdėli ĩspūdi vėsėms palėka Valėntīna apruodīts nesenė renuovouts, bėndruomenės puoreikems pritaikīts pastats, katramė dabā dėdėlė jaukiuos patalpuos veik „Kultūras vėrenė“, vīkst bėndruomenės rėngėnė.

Pasėsvečiavė Koliūs ĩšvažiavuom ĩ Oginskiu miesta Rėitava. Oginskiu kultūras ėstuorėjės muziejie mumis pasėtėkosi muziejninė-ėdukatuorė Gečienė Audruonė vėsū atsėprašė, kad mūsa nagalies prijimtė sava ėskalbo ė žėniuom konėgākštius Oginskius ė Rėitava platė garsėnous muziejiaus dėrektuorius Rutkauskis Vītauts, nes ons tou dėina svarbius rėkalus tvarkė karto so kultūras pavelda specelistās. Tad ekskursėjė pradiejė pati Audruonė. Jau pu pėrmū mėnotu pamatiem, kad ana ĩ poiki Vītauta muokėnie. Par puora valondū, kol tėn bovuom, ana baisė induomė, nuoseklė ėr itaigė papasakuojė api muziejo, Rėitava, Oginskiu gėmėnė, M. K. Čiurliuonė apsilonkīmus ė Plungės orkestra koncertus Rėitavė. Vėdiuodama mumis pu muziejo gidė apruodė ėr M. K. Čiurliuonė 150-uosiems gėmėma metėniems skėrta kaunietės menininkės Zupkienės Audruonės darbū paruoda „Siuviniets Čiurliuonis“. Tuos menininkės ronkuom krīželio ėšsiovėnietė paveikslā tėp tėkslė atkartuo M. K. Čiurliuonė paveikslus, ka, je nažėnuotomi, ka anėi ĩ siovėnietė, galietomi pasakītė, ka ėe M. K. Čiur-

Rėitava Oginskiu kultūras ėstuorėjės muziejou ekskursėjė ved muziejninė-ėdukatuorė Gečienė Audruonė. Foto B. Vėngalė

liuonė paveikslu originalā. Vieliau so gidė dā pavākštuojuom pu poikė tvarkuoma, atnaujėnama dvara parka, vo ĩš anuo pasokuom ĩ miesta cėntrė stuovėntė dėdėlė poikė Šv. Mīkuola bažnīcė, api katruos ėstuorėjė Audruonė mums tėp pat papasakuojė.

Prīšās bažnīcė – ne tik Rėitava savėvaldībės administracėnis rūms, bėt ė kėtė glaunė pastatā, tėp pat ė restuorans „Muskats“, katramė bovuom vėsė maluonė sotėktė, ož stalū sosvadintė ė baisė skanious pėitus aptoriejuom. Ka jau bovuom suotė

(Nukelta ĩ 32 p.)

Vasara vėina ekskursėjė keitė kėta Rėitava Oginskiu dvara suodībuo, pri simbolėnės koluonadas, katra pastatīta tarpukarė metās nogriautū dvara cėntrėniu rūmu vėituo, ė pri skulptuoriaus Mėdvėkė Regimanta 2015 m. sokorta paminkla „Akmenėnė gielie“, skėrta Oginskė gėmėnėis atmėnėmou ĩomžintė Rėitavė. Foto B. Vėngalė

Portēgrapējuos (iš kairies): Tverū Švč. Mergelės Marijės Apsēlonkīma bažnīcē; i Luopātiu pēlekalni eskursantus līdiejē Liškuvienē Irena. Foto B. Vēngalē

ē laimingē, viel sieduom i autuobosa ē ēšvažiavuum i Tverus. Čē karto so tuo miestelē kultūras nomū vaduovē Liškuvienē Irena pasēdžiaugē Tverū miestelē skvero ēr dēdēlē medēnē, geltuonā nudažīta bažnīcē, pavažiavē šēik tēik autoboso, atsēdūriem pri spiejema Vīkēnta miesta ē, nešdamē Vēlniaus žemaitiu kultūras draugējēs vieleva, līdēmē gražēs senuovēnēs tradicēnēs drabužēs pasēpoušosēs I. Liškuvienēs, patraukiem ont Luopātiu pēlekalnē.

Bēngdamē sava keliuonē, pakeliou i Vēlniu dā ožsokuom i Varnius, kor mūsa jau laukē Šv. Apaštalu Petra ēr Pauliaus bažnīcēs klēbuons kanauninks Sabaliauskis Andriejos. Kad ē kāp babūtom gaila, bet skobiedamē i nomus (šuoperē darba valondas juk mēnotas tēkslomo autuomatika matou), so klēbuono galiejuom pabendrautē tik api posvalondi, bet ē par tuoki trumpa laika gerbams Andriejus sogebiejē na tik mums ēškluotē tortinga Žemaitiu vīskopējēs ēstuorējē, bet ēr itaigē sava gražio, galingo balso parteiktē Žemaitējēs dvasēnemē cētrē žmuoniū gēidamas gēismēs. Trumps, bet emuo-

Iš kairies: Varniu (Telšiū r.) panuorama (dešēnie posie – Varniu Šv. Aleksēndra bažnīcē); Varniu katedra (Šv. apaštalu Petra ē Pauliaus bažnīcē). Foto B. Vēngalē

cings klēbuona pasēsakīms ēr na mažiau isūdings anuo gēiduojēms sožaviejē vēsus ligi vēina.

Vo ka būtom daugiau čiurliuoniū ēr daugiau panašiū andrieju ont tuos mūsa Lietovuos!

No ē bēngdams nuoro Vēlniaus žemaitiu draugējēs vardo padiekavuotē vēsēms keliuonie sotēktēms žemaitēms, katrēi šin karta mumis tēp gražē prijiemē.

Naujų mokslo metų startas VDA Telšių fakultete

Kaip ir dera, Vilniaus dailės akademijos (VDA) Telšių fakulteto mokslo metų pradžios šventė surengta VDA Telšių galerijoje. Po tradicinio himno „Gaudeamus igitur“, VDA Telšių fakulteto naujų mokslo metų atidarymo šventę pradėjęs fakulteto dekanas prof. Ramūnas Banys papasakojo, kokiomis nuotaikomis gyvena fakultetas, pristatė studijų naujoves, nuveiktus darbus vasarą.

Šiltus sveikinimus tarė renginyje dalyvavusi Lietuvos Respublikos Seimo narė Agnė Jakavičiūtė-Miliauskienė, kuri pakvietė apsilankyti Seime ir kaip motyvaciją mokytis „įteikė“ neapčiuopiamą dovaną – pavasarėjant atvykti į Seimą, o labiausiai motyvuotiems galbūt ten net surengti parodą.

Gausiai į galeriją susirinkusius studentus ir dėstytojus pasveikino ir Telšių rajono savivaldybės administracijos direktorė Lina Leinartienė. Ji ne tik pasidžiaugė gausėjančiomis jaunųjų kūrėjų gretomis, bet ir atliko svarbią misiją. Šį kartą ypatingo

Kalba VDA Telšių fakulteto dekanas prof. Ramūnas Banys

Telšių rajono savivaldybės dėmesio sulaukė keturios studentės – Teofilė Miglė Jovaišaitė (Taikomoji skulptūra, II k.), Inga Vilė (Dizainas, Baldų dizaino specializacija, IV k.), Emilija Dapkutė (Metalas ir juvelyrika, IV k.), Gabija Ramanauskaitė (Dailės ir interjero restauravimas, IV k.). Už gerą

(Nukelta į 34 p.)

Nuotraukose (iš kairės): iš Telšių rajono savivaldybės administracijos direktorės Linos Leinartienės rankų – dovanos pažangioms studentėms; su šventės dalyviais bendrauja Lietuvos Respublikos Seimo narė Agnė Jakavičiūtė-Miliauskienė

mokymąsi ir puikias kūrybines idėjas L. Leinartienė joms įteikė Telšių rajono mero padėkas ir rajono savivaldybės įsteigtas vienkartinės premijas.

Šiomet VDA Telšių fakultete studijas pradėjo Dizaino (baldų specializacijos), Metalų meno ir juvelyrinės, Dailės ir interjero restauravimo (meninių baldų ir metalo dirbinių specializacijų), Taikomosios skulptūros bakalauro ir Taikomojo meno magistro studijų programų bakalaurantai ir magistrantai. Pirmakursius pasveikino studijų programų vadovai: doc. Neringa Poškutė-Jukumienė (Metalų menas ir juvelyrinė), lekt. Vytas Palavinskas (Dizainas, baldų specializacija), prof. Osvaldas Neniškis

Naujųjų mokslo metų atidarymo šventės, vykusios VDA Telšių galerijoje, dalyviai, dėstytojai

(Taikomoji skulptūra), doc. Bangutis Prapuolenis (Dailės ir interjero restauravimas, Meninių baldų ir Metalų dirbinių restauravimo specializacija), Taikomojo meno magistro studijų programos vadovė prof. Laima Kėrienė, VDA Studentų atstovybės Telšių fakulteto pirmininkė Marija Zaleskytė.

Vilniaus dailės akademijos rektorės prof. Ievos Skauronės padėka įteikta ir atsisveikinta su ilgamečiu VDA Telšių fakulteto dėstytoju, lektoriumi Gintaru Gailiumi, ne vieną studentą išmokiusį skulptūros meno.

Šiomet studijas pradėjusio gausus būrio pirmakursių buvo iškilmingai pasveikinti ir apdovanoti turtingais lauknešėliais, kuriais pasirūpino Vil-

niaus dailės akademija ir VDA Telšių fakulteto rėmėjai (AB „Žemaitijos pienas“ bei „Čia Market“). Ačiū jiems tariame visos bendruomenės vardu!

Pasibaigus šventiniam renginiui, studentams buvo suorganizuota ekskursija po Telšių miestą, kurią vedė gidas Andrius Dacius. Vėliau vyko mokslo metų pradžios šventė VDA Telšių fakulteto bendrabutyje kartu su Studentų atstovybės nariais, kas netingėjo, ant laužo virė sriubą. Visą vakarą studentams buvo apie ką pakalbėti, buvo ir su kuo pasibičiulauti. Na o jau kitą dieną vyko studentų susitikimai su dėstytojais VDA Telšių fakulteto studijose.

Ievos Vaičiaitės nuotraukose – mokslo metų atidarymo VDA Telšių fakultete šventės, vykusios VDA Telšių galerijoje, akimirkos

VDA Telšių fakulteto informacija

Į KAUNACKIŲ sodybą sugrįžta gyvenimas – Kivyčiai (Skuodo r.) tampa Simono Daukanto kelio stotimi

Juozas VYŠNIAUSKAS

XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje manyta, kad Simonas Daukantas kilęs iš Kivylių, jo ieškota ten buvusiame Kaunackių ūkyje, kuris buvo Skuodo valsčiaus teritorijoje. Net solidžiam leidinyje (Vincentas Juzumas „Žemaičių vyskupijos aprašymas“) buvo nurodyta, kad čia, Kivyliuose, S. Daukantas gimė, nes...

1829 m. į Kivylius už Kazimiero Kaunackio iškėjo jauniausioji mūsų tautos budintojo ir istoriko, rašytojo sesuo Anastazija Daukantaitė (1799–1880).

S. Daukantui 1864 m. Papilės miestelyje mirus, visas jo kūrybinis palikimas (knygos, rankraščiai, laiškai) apie 50 metų buvo patikimai saugomi Anastazijos Kaunackienės sūnaus Leono ir jos anūko – medicinos mokslų daktaro Ferdinando Kaunackio namuose.

Po paskutiniojo karo ir užtrukusio sovietmečio iš Ferdinando Kaunackio Kretingos apskrityje įkurto pavyzdinio ūkio (dvaro) praktiškai nieko nebeliko.

Kai mudu su žmona Liuda 2012 m. tapome vientelio iš buvusių keturiolikos ūkio pastatų išlikusio jau apgriuvusio Kaunackių sodybos gyvenamojo namo ir prie jo esančio 54 arų sklypo savininkais, visiems pasidarė smalsu, kam mudviem viso šito reikia ir ką mes čia veiksime. Gerokai padirbėję ir pagal išgales apsitvarkę, po metų, 2013-ųjų liepos 6-ąją, visiems besidomintiems surengėme atvirų durų popietę, kuri tapo tradicinė ir gavo Mindauginių vardą. Pirmaisiais metais mums talkinio šio renginio organizavimo partnere tapusi Aleksandrijos bibliotekininkė Staselė Šmaižienė, o pastaraisiais metais – vietoje jos pradėjusi dirbti Aušra

Renovuojamas Kivylių dvaro sodybos gyvenamasis namas 2020 metais

Gadeikienė bei kultūros darbuotoja Vaida Šukienė. Dabar čia tomis liepos 6-osios dienomis skamba muzika, liejasi Skuodo rajono poezijos kūrėjų ir į svečius iš kitų Žemaitijos vietų atvykusių jų draugų eilės. Vakare, 21 valandą, vis kartu giedame tautišką giesmę. Namų terasoje Mindauginių dieną kasmet eksponuojame autorių fotografijų ir tautodailės (tapybos) kūrinių parodas.

Mindauginių proga Kaunackių dvarelis sodyboje jau yra koncertavę Lenkimų armonikieriai, Rukų kaimo kapela „Gaspadoriai“ (net du kartus), dainuojamosios poezijos atlikėjas Vaidas Minelga. Čia ir Skuodo rajono neįgaliųjų draugija yra

2025 m. liepos 6 d. Kivylių dvarvietėje teatro ir kino aktorė Virginija Kochanskytė popietės dalyviams pristatė literatūrinę programą, skirtą gydytojo Vaclovo Into 100-osioms gimimo metinėms. Tarpuose skambėjo saksofonininko Laimono Urbikio atliekami kūriniai. Atliktoje literatūrinėje programoje buvo panaudotos ištraukos iš Juozo Vyšniausko ir Marijos Jankauskienės knygos „Gydytojas Vaclovas Intas“

rodžiusi savo meninę programą, Aleksandrijos scenos mylėtojai – du vaidinimus.

Šiomet per Mindauginės didžiausias dėmesys buvo skirtas dvaro kaimynystėje gimusiam gydytojui, Mosėdžio akmenų muziejaus įkūrėjui Vaclovui Intui (1925–2007). Jam savo žodį, paimtą iš knygos „Gydytojas Vaclovas Intas“, tarė aktorė Virginija Kochanskytė ir ją atlydėjęs saksafonininkas Laimonas Urbikas.

Šiandieninius Anastazijos Daukantaitės-Kaunackienės ir jos brolio lankytus Kivylius jau yra atradusi istoriko Povilo Šverebo šeima, mokslininkės Vida Girininkienė, Roma Bončkutė.

Kivylius, kaip Simono Daukanto kelionės į gyvenimą ir mokslą ir jo atliktų darbų pažinimo stotį, pradeda pažinti ir eiliniai Lietuvos piliečiai. Šiomet rugpjūčio paskutinės dekados pradžioje čia užsuko į solidų amžių jau įkopusi pora. Keliauninkai sakėsi atvykę tiesiai iš Papilėje esančio istorikui skirto muziejaus. Pasiteiravus, kas nukreipė čia užsukti, atsakė informacijos esą pakankamai, kurią įmanoma susirasti savarankiškai. Jie dar manęs paklausė, kodėl Simonas karšinosi Papilės altarijoje, o ne pas seserį Kivyliuose.

(Nukelta į 38 p.)

Nuotraukoje dešinėje – 2025 m. liepos 6-oji (Mindauginės) Kivylių Kaunackių sodyboje. Šventės dalyvių pasidainavimas belaukiant 21 valandos, kai buvo sugiedota Tautiška giesmė

Giminės (iš kairės): Simonas Daukantas, medicinos mokslų daktaras Ferdinandas Kaunackis ir „Mažeikių naftą“ valdančiam Lenkijos koncernui PKN Orlen vadovavęs Piotr Kownacki 2007 m.

2023 m. liepos 6-oji Kivylių Kaunackių sodyboje

Jiems atsakyti negalėjau, nes atsakymo neturiu.

Rugpjūčio 29-osios vakarą į kiemą dviračiais įriedėjo 23 asmenų keliautojų spalvingas būrys, kurį sudarė šeimos su įvairaus amžiaus vaikais iš Kazlų Rūdos, Kauno ir Vilniaus (žygio dviračiais vadovas buvo Vytenis Dapkevičius). Sužavėjo tai, kad ji, įsirengę stovyklavietą, po vakarienės neišsiskirstė, o garsiai skaitė Daukantą – vienas kitą pakeisdami įtaigiai skaitė, o kiti klausėsi. Kivyliuose,

Nuotraukose (iš kairės): atgimstančioje Kivylių Kaunackių dvaro sodyboje groja 2014 m. į svečius atvykę Lenkimų „Armonikieriai“; Kaunackių dvaro sodybos aleja 2023 m.

savo atsigabentose palapinėse jie ir nakvojo, lauke, radę sumūrytą krosnį-viryklę, gaminosi vakarienę, pusryčius. Jie Simono Daukanto kelią pakartojo atvirkštine tvarka. Pradėjo Vilniuje, o žygį baigė, dar užsukę į Lenkimus ir Kalvius, Būtingėje prie Baltijos jūros.

Kivylių dvarvietės lankytojus, priklausomai

2025 m. dvirtininkų žygio Simono Daukanto keliais dalyviai Kivyliuose ir jų čia įsirengta stovyklavietė

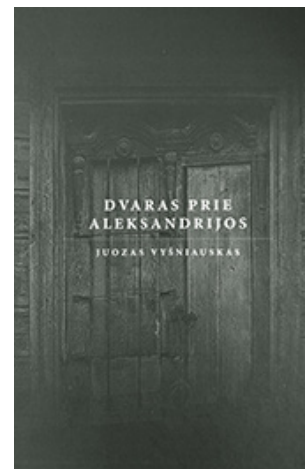
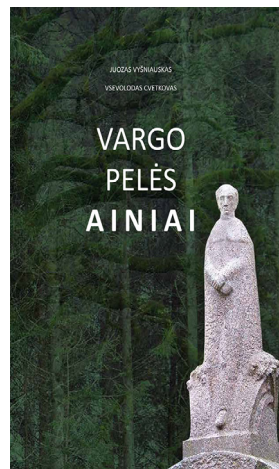
nuo to, kas juos labiau domina, atnaujintame dvaro gyvenamajame name esančioje nuolat veikiančioje vidaus patalpų ekspozicijoje supažindinu tokiomis temomis: 1. Kaunackiai – iškiliausia Simono Daukanto giminės šaka; 2. Kivyliuose, Kaunackių ūkyje, gūdžiais carizmo metais 50 metų saugotas Simono Daukanto kūrybinis palikimas (knygos, rankraščiai, laiškai); 3. Medicinos mokslų daktaras Ferdinandas Kaunackis (pasakojime akcentuoju, kad 1914 m. Kivyliuose jis pastatė 16 vietų ligoninę, gydė susirgusius, ūkininkavo. Kretingos apskrityje F.Kaunackio ūkis buvo pripažintas pavyzdgingiausiu, jo šeimininkas sukaupia gerą patirtimi dalijosi su kitais); 4. Ferdinandas Kaunackis (Sedos apskrities vyriausiasis gydytojas kaizerinės Vokietijos valdymo metais, o atkūrus Lietuvos valstybingumą – šios apskrities viršininkas, glaudžiai bendradarbiavęs su apskrities komendantu, savigynos būrio vadu karininku Povilu Plechavičiumi); 5. Atsargos generolas Povilas Plechavičius (iškilus prieškarinio laikotarpio Skuodo verslininkas, kultūros puoselėtojas); 6. Kivyliai – gydytojo ir Akmenų muziejaus Mosėdyje įkūrėjo Vaclovo Into gimtinė; 7. Kivylių dvaro iškilimas dėka Ferdinando Kaunackio ir jo išnykimas, užėjus sovietiniams „išvauduotojams“; 8. Kaip mudu su žmona Liuda atėjome į Kivylių dvarvietę.

Na o žmona Liuda dažniausiai su moterimis dalijasi savo sukaupia gėlių priežiūros ir daržininkystės patirtimi, iš Klaipėdos atvykstantis žentas Vidas tiems, kas pageidauja, atitinkamai juos aprenkęs, praktiškai rodo, kaip bitininkaujama, kaip kopinėjamas, atakiuojamas ir iš korių išsukamas medus. Jis įrenginėja namelį, skirta bičių teikiama terapijai patirti. Be to, čia, Kivyliuose, sekantį savaitgalį po Mindauginių šiemet jau penktą kartą vyko Vido klasiokų, pasklidusių po Lietuvą ir pasaulį, susitikimas.

Į Kaunackių sodybą sugrįžta gyvenimas...

2025 m. dvirtininkų žygio Simono Daukanto keliais dalyvių stovyklavietė Kivyliuose

Juozo Vyšniausko knygos „Dvaras prie Aleksandrijos“ (Klaipėda, 2009) ir Juozo Vyšniausko bei Vsevalodo Cvetkovo knygos „Vargo pelės ainiai“ (Klaipėda, 2018) viršeliai

Nuotraukose (nuo viršaus): renovuojamo Kaunackių dvaro gyvenamajame name Juozo ir Liudos Vyšniauskų įrengtos nuolatinės ekspozicijos fragmentas; tame pačiame name įrengtos parodos, skirtos gydytojui Vaclovui Intui, fragmentas

Nuotraukos – Juozo Vyšniausko ir iš Juozo Vyšniausko archyvo

JURBARKO krašte prigijusi, sava tapusi ir gyvenimą teatrui paskyrusi kūrėja

Parengė Jurga ŽEMAITYTĖ

Šiomet, kai rugpjūčio mėnesį Jurbarko Konstantino Glinskio teatro vadovė Danutė Budrytė-Samienė ruošėsi savo gimtadieniui, jos buvęs dėstytojas – teatrologas, režisierius, knygų autorius, Klaipėdos universiteto aflijuotasis profesorius, klijimo teatrų judėjimo atgaivintojas prof. dr. Petras Bielskis socialinio tinklo Facebook savo paskyroje rašė: „Darbsčiausia Lietuvos tautodailinio teatro bitelė Danutė Budrytė-Samienė kviečia svečius į gimtadienį. Žmogaus amžius priklauso nuo Dievo malonės, o nuopelnai – nuo prigimties, meilės savo krašto istorijai ir kultūrai, pasišventimo pareigai. Jurbarko tautodailės teatras, partizanų laisvės kovų nuolatinė adoracija (sueigos dislokacijos, kautynių vietose), visą asmenybę užvaldžiusi Sąjūdžio atgimimo epocha, nacionalinės dramaturgijos įveiksminimas ir ypatingai to regiono dramaturgų – E. Vicherto, Zudermano, G. Veličkos...“

Toliau – pasakojimas apie D. Budrytės kelią į teatro sceną. Pasak pačios Danutės, tautodailinio teatro idėją ji paveldėjo iš savo mamos Onos Apvintės tėvo Jono Apvinio, režisavusio spektaklius Pavašakių kaime (Panevėžio apskr.). Petrulio klijime (1931 m.) jis statė pjesę „Aitvarai“. Danutės senelė, Anelė Valikonytė-Apvinienė, buvo to spektaklio dalyvė. Ji atpasakodavo Danutei prisimintus spektaklio tekstus.

Su pagarba P. Bielskis rašo ir apie visą Samių šeimą: „Iš Samių namų jau išskrido puikios keturios atžalos – dvi dukros ir du sūnūs. Visa šeima Lietuvos šauliai, ir anūkai jau rikiuojasi.“

Dieve, laimink tuos namus. Malonios šventės!“

Sveikiname Danutę su praėjusiu gimtadieniu ir nuoširdžiai dėkojame jai už ilgametį bendradarbiavimą bei Žemaičių krašto garsinimą.

D. Budrytė-Samienė gimė 1959 m. rugpjūčio 15d. Kupiškio rajone, 1977 m. baigė Kupiškio Subačiaus vidurinę mokyklą (dabar gimnazija), 1979 metais – Vilniaus kultūros mokyklą, gaudama mėgėjų

Danutė Budrytė-Samienė. Nuotrauka iš: <https://byt.lt/OBvCO>

teatro režisierės diplomą. Vėliau studijas tęsė Klaipėdos universitete ir čia 1985 m. įgijo kultūros-švietimo darbuotojos, saviveiklos teatro režisierės specialybę. 2006 m. Klaipėdos universitete dar baigė teatrologijos magistrantūros studijas – čia jai suteiktas menotyros magistro kvalifikacinis laipsnis.

Nuo 1984-ųjų Danutė dirba Jurbarko ir čia kartu su Kultūros centre veikiančia mėgėjų teatro trupe yra sukūrusi dešimtis spektaklių, suorganizuoti daugybę renginių, edukacinių užsiėmimų, parašiusi ne mažiau scenarijų spektakliams, įvairioms šventėms, į kultūros veiklą įtraukusi šimtus, gal net tūkstančius, žmonių. Savo nuoširdžiu ir profesionaliai atliekamam darbu ji pelnė ne tik didelį žiūrovų palaikymą, bet ir yra aukštai vertinama savo kolegų.

Danutė Budrytė-Samienė – Jurbarko Konstantino Glinskio teatro, kurio gyvenimą kartu su ja suka ir pastatymų dalies vadovai Indrė Kateivė ir Kęstutis Matuzas, meno vadovė. Šis kolektyvas apie save viešojoje erdvėje pateikia tokią informaciją:

„Jurbarko teatrinis gyvenimas fiksuojamas nuo 1905 m., kai buvo suvaidintas pirmas lietuviškas spektaklis Keturakio „Amerika pirtyje“ (rež. S. Šimkus). Anksčiau Jurbarko esančiame Vasilčikovų dvare

Danutė Budrytė-Samienė su savo vyru Arūnu Samiu jaunystėje ir jos šeima, kai vaikai dar buvo ant rankų sūpuojami ir kai jau kartu su tėvais muzikavo. Nuotraukos iš: <https://byt.lt/OBvC0> ir D. Budrytės-Samienės asmeninio albumo

vyko vaidinimai rusų kalba. Po pirmojo lietuviško vaidinimo gimtinėje spektaklius ėmė statyti Peterburge studijuojantis būsimasis Valstybės teatro kūrėjas Konstantinas Glinskis. Su juo dirbo aktyvi teatro mylėtoja Ona Lukoševičiūtė.

1954 m. Jurbarkė susibūrė dramos būrelis, kuriam vadovavo režisieriai Algirdas Pauliukaitis ir Antanas Švedas, o minėtoji O. Lukoševičiūtė buvo šio būrelio viena iš pagrindinių aktorių.

1959 m. Jurbarko dramos būreliui buvo suteiktas liaudies teatro vardas.

1984 m. į Jurbarko teatrą dirbti atvyko režisierė Danutė Budrytė-Samienė. Teatre spektaklius statė įvairūs režisieriai: P. Norbutas, R. Kulikauskas, R. Buitkus, A. Banytė, A. Vidžiūnas ir kt.

1995 m. minint režisieriaus K. Glinskio 110-ąsias gimimo metines Jurbarko liaudies teatrui buvo suteiktas Konstantino Glinskio vardas.

Teatras dalyvavo įvairiuose festivaliuose: Danijoje, Vokietijoje, Rusijoje, Prancūzijoje, Latvijoje, JAV.

Kolektyvo pastangomis rengiami mėgėjų ir profesionalių teatrų projektai, edukacinės programos, seminarai, parodos. Kas du metai rengiamas teatrų festivalis „Senjorai ir jaunystė“. Teatro repertuaro pagrindą sudaro Panemunės regiono tradicijas ir papročius atspindinti autorių kūryba.

Režisierė D. Budrytė-Samienė yra daugelio pastatymų scenarijaus autorė. Ji yra pelniusi Lietuvos Respublikos Seimo įsteigtą Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medalį „Tarnaukite Lietuvai“, Boriso Dauguviečio premiją, apdovanota Didžiojo gintaro ordinu.

Jurbarko Konstantino Glinskio teatras yra Lietuvos Respublikos Seimo, Žemės ūkio ministerijos, Klaipėdos universiteto, teatrologo Vytauto Maknio, Sąjūdžio, Laukuvos seniūnijos, kun. Jono Katelės premijų, Kazimieros Kymantaitės prizo laureatas.

2011 m. Konstantino Glinskio teatras buvo pripažintas geriausiu suaugusiųjų mėgėjų teatru Lietuvoje ir pelnė AUKSO PAUKŠTĖS nominaciją. Apie teatro veiklą rašoma šalies ir užsienio leidiniuose.

2024 metais Konstantino Glinskio teatrui, pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro mėgėjų meno kolektyvų sugrupavimą, įvertinus jų meninį lygį, suteikta II kategorija.

JURBARKO kultūros centro Konstantino Glinskio teatro vasaros gastrolės Štutgarte

Ieva VIEŠINTA

2019 m. Štutgarte (Vokietija) pradėto rengti tradiciniu tapusio tarptautinio mėgėjų teatrų festivalio „Amafest“ sumanytoja ir organizatore buvo režisierė Nelly Eichhorn, šio projekto idėją įgyvendinusi kartu su tuo metu Štutgarto THAG teatrui vadovavusiu direktoriumi Gustavu Franku. Šiemet festivalis vyko liepos 10–13 dienomis.

Jurbarko kultūros centro Konstantino Glinskio teatras buvo pakviestas į šį festivalį ir jame dalyvavo. Tai jurbarkiečiams sudarė galimybę pamatyti, kokios yra Europos šalių mėgėjų teatrų šiuolaikinės veiklos kryptys, pajusti teatrinę bendrystę su kitais scenos mylėtojais bei išplėsti kūrybinius ryšius su jais.

2025 m. liepos 10–13 dienomis 2019 m. Štutgarte (Vokietija) vykusio tarptautinio mėgėjų teatrų festivalio „Amafest“ reklaminis plakatas

Scena iš Štutgarte (Vokietija) 2025 m. liepos mėnesį vykusiam tarptautiniame mėgėjų teatrų festivalyje „Amafest“ parodyto Jurbarko kultūros centro Konstantino Glinskio teatro spektaklio – Aleksandras Fromo-Gužučio „Gudri našlė“. Kuriant spektaklį naudota medžiaga iš Aušros Martišiūrės-Linartienės knygos „Žemaičių bajorų teatro dramaturgija“. Spektaklio režisierius – Albertas Vidžiūnas, teatro meno vadovė – Danutė Budrytė-Samienė, kompozitorė – Aistė Noreikaitė. Vaidino: Vytautas Bacevičius, Violeta Greičiūnienė, Indrė Kateivė, Rūta Lukšienė, Jonas Mockus, Kęstutis Matuzas, Angelina Reičiūnienė, Danutė Budrytė-Samienė

Nuotraukose (iš kairės): „Amefest“ festivalio metu bendrauja A. Vidžiūnas, D. Budrytė-Samienė, S. Petraskaitė-Pabst, R. Lukšienė, D. Schriel su vyru; Marijampolėje susitiko Jurbarko Konstantino Glinškio teatro meno vadovė D. Budrytė-Samienė ir poetė, humanitarinių mokslų dr. Sandra Petraskaitė-Pabst. D. Budrytės-Samienės nuotraukos

Iš kairės: scenos iš festivalyje „Amafest“ parodyto jurbarkiečių spektaklio – A. Fromo-Gužučio „Gudri našlė“ ir akimirka iš festivalyje vykusio scenos judesio praktikumo (kairėje – J. Mockus). Foto D. Budrytės-Samienės

Spektakliai, pokalbiai, vakarai buvo puiki kūrybinės įvairovės išraiška. „Amafest“ festivalio tikslas – sukurti tarptautinę, europinę platformą susitikti Europos mėgėjų teatrams, kad teatralai įgytų naujos patirties, užmegztų ryšius ir skatinti tarp skirtingų kultūrų keistis teatro srityje su-

kaupia patirtimi. Jurbarkiškiamis festivalis padėjo užmegzti dialogą ir keistis žiniomis tarp jo dalyvių – tiek aktorių, tiek ir žiūrovų.

Visi į festivalį atvykę teatrai buvo skatinami vaidinti savo nacionaline kalba. Tai itin patrauk-

(Nukelta į 44 p.)

Nuotraukose: Jurbarko Konstantino Glinskio teatro spektaklio – A. Fromo Gužučio „Gudri našlė“ – kūrybinė grupė ir scena iš spektaklio. Fotografas Audrius Sinkus

kė Štutgarto lietuvių dėmesį ir juos motyvavo pamatyti mūsų spektaklį – A. Fromo-Gužučio „Gudrią našlę“ (rež. Albertas Vidžiūnas). Atėjo nemažas būrys Štutgarte gyvenančių scenos mylėtojų lietuvių. Jurbarko teatralams tai buvo puiki proga susipažinti su Štutgarto miesto lietuvių bendruomene (ŠLB). Jos pirmininkė Daiva Schriel, subūrusi mieste gyvenančius lietuvius, džiaugėsi jurbarkiškių pasirodymu, pateikė jo vertinimus ir papasakojo apie galimybę ateityje mums vėl susitikti su šios bendruomenės nariais.

KONSTANTINO GLINSKIO TEATRO MENO VADOVĖ DANUTĖ SAMIENĖ:

„Jurbarko Konstantino Glinskio teatras nuolat palaiko ryšius su pasaulio lietuvių diaspora. Esame ne kartą savo spektaklius vaidinę Čekijos, JAV, Lenkijos, Austrijos lietuvių bendruomenėse, todėl pažintis su Vokietijos lietuviais tapo miela dovana, patekusi į teatro kolektyvo kraičio skrynią. Labai džiaugiuosi pažintimi su Štutgarte gyvenančia humanitarinių mokslų daktare, poete Sandra Petraskaite-Pabst. Kai su spektaklio režisieriumi A.

Vidžiūnu nusprendėme, kad reikėtų gyvo spektaklio vertimo į vokiečių kalbą, į paieškas įjungėme pasaulio jurbarkiškius. Štutgarto operoje dainavusi jurbarkiškę Irena Bepalovaitė (dabar gyvena ir dainuoja Italijoje), rekomendavo savo bičiulius Štutgarte. Po neilgų paieškų birželio mėnesį Marijampolėje susitikau su S. Petraskaite-Pabst. Ji dalyvavo Lietuvoje vykusiame pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavime, o jam pasibaigus viešojo tėviškėje. Susitikimas su ja Marijampolės viešojoje bibliotekoje buvo labai mielas. Aš ją supažindinau su spektaklio – Aleksandro Fromo-Gužučio juokažaislės „Gudri našlė“ scenarijumi.

Lietuvių dramaturgijos pradininko A. Fromo-Gužučio pjesė „Gudri našlė“ yra unikali tuo, kad tai pirmoji komedija, išleista lietuvių kalba. Joje pajuokiamos žmonių moralinės ydos. Pasitelkus ryškius ir komiškus vaidmenis, pjesėje atskleidžiamas platus veikėjų socialinis spektras. Spektaklyje gausu lietuvių folkloro: dainų, užkalbėjimų, patarlių ir priežodžių. Ši pjesė papildyta Aušros Martišiūtės-Linartienės lietuviško bajorų teatro istorijos medžiaga. Įvestas naujas personažas – Gaidys (jį teko suvaidinti man pačiai). Jis, įsiterpdamas į spektaklio eigą, pasakoja apie lietuviško teatro pradžią ir istorijos eigoje gyvavusią nuolatinę grėsmę, kad lietuviškas žodis gali būti sunaikintas. Už tai Gaidžiui nuolat gresia „galvos nukirtimas“. Režisieriaus sprendimu, Gaidys „guodėsi“ vertėjai. Sandra puikiai įsijungė į mūsų spektaklį ir tekstą vertė spektaklio metu! Labai

džiaugiuosi šiuo susitikimu ir manau, kad dar turėsime gražių bendrų projektų“.

A. Fromo-Gužučio juokažaislė „Gudri našlė“ Lietuvos mėgėjų teatrų scenose iki šiol buvo statyta ne kartą. Šie pastatymai apsiribodavo buitinės komedijos žanru. Jurbarko K. Glinskio teatro pastatymas yra neįprastas – tai ir lėmė, kad buvome pakviesti dalyvauti šiame Štutgarto festivalyje.

REŽISIERIUS ALBERTAS VIDŽIŪNAS:

„Unikalų ir vertingą A. Fromo-Gužučio tekstą „at-rakinėjome“ taikydami lietuvių folklore gyvuojančias kaukes, pakulų perukus ir t. t. Režisūrinis spektaklio sprendimas rėmėsi kūrybiškumu, folkloru ir kiekvieno aktorius individualiu meistriškumu. Minimaliomis priemonėmis siekėme teatrališkumo, tarsi Gužučio laikais ieškojom paprastų, bet aiškių metaforų ir simbolių. Branginom tekstą nieko nekupiūruodami.“

Štutgarto festivalyje dalyvavo teatrai iš Portugalijos, Estijos, Kroatijos, Vokietijos, Italijos, Lenkijos, Rumunijos, Ispanijos, Diuseldorfo (Vokietija) rusų, Študgofo ir Jurbarko – K. Glinskio teatras (Lietuva).

Festivalio dienomis atvykusių teatrų aktoriai dalyvavo kūrybinėse dirbtuvėse „Commedia del arte“, kurias vedė italas aktorius, Barselonos menų akademijos dėstytojas Cristian Izzo. Sceninio trenužo užsiėmimus vedė Lenkijos teatro režisierius Adam Wrzesiński.

Štutgarto Olgaek teatras savo programomis gana artimas Jurbarko K. Glinskio teatrui. Jis rengia teatralizuotus vaidinimus gamtoje, remdamasis F. Šilerio, 1773–1780 m. studijavusio karo

Grupė jurbarkiškių Štutgarto Mercedes muziejuje.
D. Budrytės-Samienės nuotrauka

mokykloje netoli Štutgarto, dramos kūrinio „Plėšikai“ (parašyta 1779–1780 m.) siužetais. Jurbarkiškiečiai savo darbus taip pat ne kartą yra rodę gamtoje ir netradicinėje aplinkoje (Šimkaičių miške, Lidijos Meškaitytės sodyboje, senosios technikos muziejuje Smalininkuose, kt.).

Festivalio dalyviams buvo surengta ekskursija po miestą, priėmimas Štutgarto merijoje. Tai, ką patyrėme kartu, buvo daug daugiau nei festivalis. Štutgartas mums tapo gyvybingo meno, intensyvių susitikimų ir vertingų ryšių vieta. Kiekvienas spektaklis, kiekvienas pokalbis, kiekvienas vakaras buvo kūrybinės įvairovės ir žmogiškojo artumo išraiška, o susitikimai su kraštiečiais tapo neįkainuojama kūrybinio darbo ir bendrystės dovana.

Štutgarte vykusio tarptautinio mėgėjų teatrų festivalio „Amafest“, kuriame spektaklį rodė ir Jurbarko Konstantino Glinskio teatras, grupė dalyvių prie Štutgarto merijos. 2025 m. liepa. D. Budrytės-Samienės nuotrauka

Jurbarko Konstantino Glinskio teatro vasaros sezonas finišavo PUNSKĖ

Ieva VIEŠINTA

Jurbarko Konstantino Glinskio teatras vaidina Aleksandro Fromo Gužučio „Gudrią našlę“

Šių metų vasaros sezoną Jurbarko scenos mylėtojai užbaigė 34-ojoje klojimo teatrų šventėje Punske (Lenkija), parodydami spektaklį, sukurtą pagal Aleksandro Fromo Gužučio pjesę „Gudri našlė“.

Šį kartą gražiausias lietuviškas tradicijas puoselėjančiame krašte punskiečių suorganizuota šventė buvo skirta Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-osioms ir Žemaitės 180-osioms gimimo metinėms, tad jie kartu su Povilu Višinskiu (juos vaidino aktoriai) buvo pagrindiniai šios šventės herojai.

Spektakliai Punske kloyime visada įspūdingi! Tai didelis Punske krašto režisierių Teklės Parancevičienės ir šiuo metu teatrui vadovaujančios Jolantos Malinauskaitės-Wiaktor, Arnoldo Vaznelio ir ištikimiausių teatro aktorių nuopelnas. Šiemet jų suorganizuotame teatrų festivalyje pasirodė rokiškėnų ČIZ teatras, kuris ne tik vaidino, bet ir mokė sutartinių! Sudainavom! Labai skirtingos Žemaitės „Trys mylimos“ interpretacijos.... Rūdiškėnai – vienaip, anykštėnai – kitaip... 180 metų praėjo, o Julijos (rašytojos Žemaitės) kūriniai tinka visokiems sprendimams! Net kai Petronė (iš Anykščių) motoroleriu atvažiavo!.. Mes, jurbarkiškiečiai, kaip tikri kloyimo teatro pradininkai iš peludžių, pakulinių perukais „pasipuošę“, išlindom ir buvom bebaigią užkalbėti nuo visų bėdų, bet... Gaidys užgiedojo!

Nuotraukose (nuo viršaus): Julija (aktorė D. Višnevskė) su Mikalojumi Konstantinu Čiurlioniu (aktoriaus Justas Bliūdžius) festivalio metu pristatinėja teatrus; rašytojos Žemaitės vaidmenį atlikusi D. Višnevskė

O Julija (aktorė D. Višnevskė) su Povilu Višinskiu (A.Vaznelis) ir Konstantinu (aktoriaus Justas Bliūdžius) pagarbiai pristatinėjo teatrus ir visi kartu šventėje kloyimo teatrų ŠVENTĖ!

Nuotraukos Danutės Budrytės-Samienės

Vaikų vasaros stovykla „KAIMA ZBĖTKAS“: kūrybiškumo, bendrystės ir tradicijų patirtys

Šią vasarą Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinys – Žemaičių kaimo muziejus – ir vėl atvėrė duris mažiesiems telšiškiams bei miesto svečiams. Jau ketvirtį metų iš eilės čia organizuota vaikų vasaros dienos stovykla „Kaima zbėtkas“, tapusi ne tik smagia pramoga, bet ir prasmingu ugdymo procesu. Šių metų stovyklos programą iš dalies finansavo Telšių rajono savivaldybė.

Patirtys už miesto šurmulio

„Stovyklos veikloms įgyvendinti šiemet buvo pateikta projekcinė paraiška Telšių rajono savivaldybės projektų „Vaikų socializacija. Prevencinių programų vykdymas“ programai. Gautas dalinis finansavimas padėjo užtikrinti kokybišką stovyklos turinį ir skirtingomis bei patraukliomis formomis ugdyti vaikų kūrybiškumą, skatinti komandinį darbą, kritinį mąstymą, fizinį aktyvumą per įvairias praktines etninio pobūdžio ir įvairias kultūrines veiklas. Organizuodami stovyklą siekėme, kad vaikai bent kiek atitrūktų nuo savo įprastos rutinos, nuo mobiliųjų telefonų, kompiuterių, ir... pastebėjome, kad Žemaičių kaimo muziejuje turime kuo sudominti šiuolaikinius vaikus. Juos traukia kaimo muziejuje esantys gyvūnai bei veikla, susijusi su jais, taip pat buvimas išskirtinai kaimiškoje aplinkoje ir noras gyvai patirti gyvenimą kaime vasarą“, – sakė Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinio Žemaičių kaimo muziejaus vedėjas Gražvydas Kontaras, kuris akcentavo, jog stovyklos organizavimo prioritetu pasirinktas specialiųjų poreikių turinčių ir socialinę atskirtį patiriančių vaikų įtraukimas į užsiėmimus.

Keturioms skirtingoms stovyklautojų pamainoms vadovavo Žemaičių muziejaus „Alka“ darbuotojos Daiva Gintalienė, Diana Bomblauskienė, Rima Servienė ir Gabrielė Šereivienė. Projektu siekta ugdyti vaikų kūrybiškumą, kritinį mąstymą, socialinius ir emocinius įgūdžius, skatinti fizinį aktyvumą, komandinį darbą bei domėjimąsi savanoryste,

gamtos tvarumu ir klimato kaitos priežastimis. Didžiausias dėmesys skirtas Žemaitijos krašto istorijos ir etninės kultūros paveldo pažinimui, praktinėms veikloms ir bendrystei.

Žemaičių kaimo muziejus – tai tarsi gyvas XIXa. pab.– XX a. pr. žemaitiško kaimo fragmentas. Autentiški pastatai, buities eksponatai, išpūdinga gamta ir gyvūnai stovykloje sukūrė ypatingą erdvę, kurioje vaikai gali patirti kitokią, nuo šiuolaikinių technologijų atitrūkusį gyvenimo ritmą.

Stovykloje jos dalyviai įsitraukė į edukacijas, skatinančias pažinti senąsias tradicijas, amatus ir gamtos pasaulį. Jie liejo žvakes, pynė draugystės juosteles, mokėsi pažinti vaistažoles, žaisti senovinius piemenukų žaidimus, kurti meninius darbelius iš gamtos gėrybių, klausė mitologinių pasakojimų, tautosakos kūrinių. Edukacinių veiklų įvairovė padėjo vaikams atrasti naujus pomėgius, stiprino pasitikėjimą savimi bei skatino smalsumą. Stovyklautojai mokėsi šokių, dainų, dalyvavo kūrybinėse dirbtuvėse. Šiemet ypač akcentuota lietuvių liaudies dainų metų tematika. Gintaro edukaciją apie unikalias jo savybes, radimą ir apdirbimą vedė Elzbieta Kontarrienė, molio ir gipso edukaciją – Rūta Jankevičiūtė (RJ Psyche), meno terapiją – Telšių r. savivaldybės Karolinos Praniauskaitės bibliotekos edukatorė

(Nukelta į 48 p.)

Aušra Sirutienė (Oreigė), šokio ir judesio terapija vyko su šokių mokytoja Agne Laurinavičiūte.

Didelį įspūdį mažiesiems paliko gyvas bendravimas su muziejaus gyvūnais – žemaitukų veislės arkliais, avimis, triušiais, vištomis ir kt. Ši patirtis mokė atsakomybės, pagarbos gyvybei, skatino rūpestingumą.

Rezultatai ir tęstinumas

Kiekvieną savaitę stovykloje dalyvavo vis nauja vaikų grupė – tiek jaunesniųjų (7–9 m.), tiek vyresniųjų (10–13 m.) amžiaus. Dienotvarkė apėmė fizinio aktyvumo užsiėmimus, kūrybines dirbtuves, pažintines išvykas į Žemaičių vyskupystės muziejų (Žemaičių muziejaus „Alka“ padalinys), Varnių regioninį parką, žirgyną ir bityną. Vaikai tyrinėjo gamtą, mokėsi atpažinti paukščius, brido per Sietuvos kūr grindą, apsilankė Telšių kultūros centro įrašų studijoje, kur susipažino su garso įrašų kūrimo procesu, čia naudojama įranga ir patys galėjo išbandyti įrašymo galimybes.

Projektas suteikė vaikams galimybę ne tik turiningai praleisti vasaros dienas, bet ir ugdyti gebėjimą dirbti komandoje, bendrauti, paisyti kitų poreikių, sveikai konkuruoti. Įgytos žinios ir patirtys padėjo labiau vertinti žemaitišką savastį, tradicijas bei gamtos išsaugojimo idėjas. Vaikai atrado naujų saviraiškos formų, įgijo praktinių įgūdžių, sustiprėjo jų socialinės bei emocinės kompetencijos.

Neatsitiktinai daugelis stovyklautojų į mūsų vasaromis rengiamas stovyklas sugrįžta antrą ir trečią kartą. Tai rodo stovyklos naudą bei patrauklumą. Muziejus ateityje numato dar labiau plėsti edukacinių užsiėmimų įvairovę, tęsti bendradarbiavimą su partneriais ir ieškoti naujų pagalbinių. Vasaros stovykla „Kaima zbėtkas“ turi potencialo tapti kasmetiniu ne tik Telšių, bet ir visos Žemaitijos krašto vaikų ugdymo akcentu.

Žemaičių muziejaus „Alka“ kolektyvas dėkoja vaikų dienos stovyklos partneriams: Žemaitijos nacionalinio parko direkcijai, Telšių švietimo įstaigoms („Atžalyno“, „Kranto“ progimnazijoms ir kt.), Telšių visuomenės sveikatos biurui, Telšių kultūros centrui, Lietuvos skautijos Telšių tunto skautams.

*Žemaičių muziejaus „Alka“ informacija
Žemaičių muziejaus „Alka“ nuotraukose –
stovykos gyvenimo akimirkos*

Kai kas iš mūsų vaikystės ir šių dienų vaikams...

Meno knygų knygynas internete *Artbooks.lt* neseniai priminė, kad Aspazija Surgailienė (1928–2011) 1961 m. sukūrė „Pasakų skrynelę“ – novatoriško formato mini knygelių rinkinį dėžutėje.

XX a. 7 deš. tokios skrynelės tapo Lietuvos vaikų pamėgta, ikonine knyga. Ji buvo tokia populiari, kad dailininkei teko kurti vis naujus skrynelės variantus: 1963 m. išleistas rinkinėlis Žemaitės „Mano pasakėlės“, 1965 m. – Petro Cvirkos „Pasakos“, 1970 m. – „Pasakų skrynelė“.

Nuotraukose:
1961 m. išleista dailininkės Aspazijos Surgailienės „Pasakų skrynelė“ ir 2025 m. išspausdinto rašytojos Žemaitės „Mano pasakėlių“ antrojo leidimo knygelės viršelis bei šio leidinio atvarta

2025 m. skaitytojus pasiekusi knyga yra antrasis Žemaitės „Mano pasakėlių“ leidimas. Rinkinuką sudaro 8 vnt. knygelių, kurių kiekvienos apimtis – 16 puslapių.

Čia pateikiamų tekstų autorė – Žemaitė (Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė), iliustratorė – Aspazija Surgailienė, maketo autorius – Andrius Surgailis. Knygą lietuvių kalba išleido Vilniaus grafikos meno centras. Titažas – 500 egzempliorių.

Palangoje – tarptautinio projekto „Holokausto vaikai: Lietuvos istorijos šešėlių apšvietimas“ jaunimo kūrybinės dirbtuvės

Liepos 18–19 dienomis tarptautinio projekto „Holokausto vaikai: Lietuvos istorijos šešėlių apšvietimas“ jaunimo kūrybinių dirbtuvių veiklos persikėlė į Palangą, kur jau trečią kartą buvo susirinkęs jaunimas iš Palangos senosios gimnazijos ir Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazijos.

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės 2024–2026 m. įgyvendinamas projektas „Holokausto vaikai: Lietuvos istorijos šešėlių apšvietimas“ nagrinėja Lietuvos žydų istoriją nacionalsocialistų laikotarpiu, ypatingą dėmesį skirdamas Holokaustui. Pagrindinis šio projekto tikslas – sukurti konkrečius, novatoriškus, gyvus istorijos pasakojimus, kurie aktyviai įtrauktų jaunimą iš dviejų miestų – Vilniaus ir Palangos. Kitiškai mąstant ir atskleidžiant šešėlių skraistę, už kurios glūdi kontraversiški Lietuvos istorijos epizodai nacionalsocializmo valdymo laikotarpiu, ypatingas dėmesys yra skiriamas Lietuvos žydų, romų ir Holokausto vaikų patirtims, istorijoms ir atminimui.

Nesenai kurorte duris atvėrusiame Palangos jaunimo ir savanorystės centre vyko pirmasis susitikimas. Palangos žydų bendruomenės pirmininkas Vilius Gutmanas pasveikino susirinkusius, pasidalijo jautriais prisiminimais apie savo šeimos likimą ir vietos žydų istoriją. *„Kiekvienas toks susitikimas primena, kad atmintis gyva tik tada, kai ją perduodame vieni kitiems. Dalinuosi savo šeimos istorija, nes noriu, kad jaunimas suprastų – šios tragedijos palietė tikrus žmones, tokius kaip mes visi čia šiandien“*, – kalbėjo Palangos žydų bendruomenės pirmininkas Vilius Gutmanas.

Kiek vėliau kartu su lyčių lygybės eksperte, emocinės pagalbos tinklapiu „prabilk.lt“ bendrąjį kūrėją ir lektore Rugile Butkevičiūte mokėmės komunika-

cijos galios ir būdų. R. Butkevičiūtė surengė dirbtuves, kurių metu gimnazistai mokėsi ne tik kaip atkapstyti dulkinas istorijos paslaptis, bet ir kaip jas paversti „karštais kąsneliais“ šiuolaikinės komunikacijos gurmanams. Kūrybinių dirbtuvių dalyviai buvo supažindinti ir kaip savo idėją paversti virusiniu hitu, kaip pasiekti auditoriją net per atstumą.

Antros dienos kūrybinių dirbtuvių metu susitikome Lietuvos nacionalinio muziejaus padalinyje Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejuje, kur gimnazistai gavo konkrečią užduotį – nufilmuoti ir sukurti gatvės reportažą kurorte. Čia projekte dalyvaujantiems Palangos senosios gimnazijos ir Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazijos moksleiviams ir pedagogams buvo papasakota apie šio muziejaus istoriją, Jono Šliūpo asmenybę, jo visuomeninę ir burmistro veiklą tarpukario Palangoje. Svečiai apžiūrėjo šiuo metu J. Šliūpo muziejuje veikiančią parodą „Laimingi, nes vaikai“, kurioje pristatomi etnografiniai žaislai ir fotografo Rimaldo Vikšraičio kūriniai, kurie liudija nykstančią praeitį. Simboliškas ir jautrus sutapimas buvo tai, kad projektas apie holokausto vaikus, o muziejuje veikianti paroda taip pat apie vaikus ir vaikystę.

Trečiosios kūrybinės dirbtuvės buvo surengtos kaip didžiausias sezono Šabato vakaras Palangoje. Susirinko daugiau nei 70 žmonių, o oras tropinis, vakaras ant pievos, širdį veriančios Šabo giesmės,

gardi chala, puikūs kepsniai, desertai ir izraeliečių rankomis pagamintas thinos padažas. Visa tai sukūrė nepamirštamą atmosferą. Vakaro dalyvius – Kiryat Ono koncertinio orkestro jaunimą, mokinius iš Vilniaus ir Palangos pasveikino Palangos miesto meras ir Palangos žydų bendruomenės atstovai. Tai buvo jautriausias ir kulminacinis jau trečią kartą vykusių kūrybinių dirbtuvių Palangoje epizodas.

Grupe iš Izraelio lydinti litvakė Dusia Lan Krechmer vakaro metu kalbėjo: *„Mūsų vaikams buvo ypač svarbu susitikti su Lietuvos jaunimu, įdomu sužinoti, kad Vilniuje yra žydų gimnazija, pavadinta garsaus rašytojo Šolomo Aleichemo vardu. Šis susitikimas tikrai paliko įspūdį ir sudarė galimybę abiem grupėms geriau pažinti vienai kitą. Mes, savo ruožtu, papasakojome, kodėl šį kartą esame Lietuvoje – dalyvaujame renginiuose, skirtuose paminėti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-ąsias gimimo metines. Tam mūsų vadovas net užsakė specialų muzikos kūrinį. Jį sukūrė kompozitorė iš Izraelio, kuri yra ir Konservatorijos mokytoja. Meno pasaulis sujungia žmones iš skirtingų šalių. Tad šis Šabatas simboliškai sujungia Palangą, Čiurlionį ir Izraelį, taip gimsta kažkas nepaprasto.“*

Igyvendinamą projektą remia „EVZ fondas“ (Stiftung „Erinnerung, Verantwortung, Zukunft, Vokietija). Partneriai: Palangos žydų bendruomenė, Lietuvos nacionalinio muziejaus padalinys Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejus, Palangos senoji gimnazija, Palangos jaunimo ir savanorystės centras, Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazija, Romų bendruomenės dienos centras su „Padėk Pritapti“.

Kviečiame sekite projekto naujienas partnerių socialiniuose tinkluose, taip pat raginame sekti visas aktualijas naudojant grotąžymes:

#Local.History

#HolokaustoVaikaiLietuvosIstorijosŠešėliųAtskleidimas

#ChildrenOfTheHolocaustIlluminationOfLithuanianHistoryShadows

Palangos žydų bendruomenės informacija

Mindaugo Surblio nuotraukose – Palangoje vykusio projekto užsiėmimų akimirkos

Visuomenės veikėjas, pedagogas, spaudos bendradarbis, kunigas Stanislovas LYGUTAS

Parengė Kazimieras PRUŠINSKIS

Telšių vyskupijos kurijoje kartu su kitais čia saugomais dokumentais yra ir mokytojo Jono Vagegos mašinėle rašytas 12 puslapių apimties tekstas. Viršuje – užrašas: „Nekrologas. Žinios apie kun. Lyguto Stanislovo gyvenimą ir veiklą (trumpai).“

Kiekvienai parapijai garbė turėti iš savo krašto kilusį kunigą. Ne išimtis ir Lenkimai. Šios parapijos Večių kaime yra gimęs kunigas, vienuolis pranciškonas, pedagogas, gydytojas, botanikas, pirmasis Lietuvos floros tyrinėtojas, vienas iškiliausių XIX amžiaus švietėjų, lietuvių kultūrinio sąjūdžio dalyvis, žemaičių raštijos veikėjas, mokslo terminijos kūrėjas, bibliofilas, kelių knygų autorius Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1849), o 1899 m. gegužės 18 d. – kunigas Stanislovas Lygutas (1899–1982). Jo tėvas buvo Pranciškus. Jų šeima turtais negarsėjo.

Minėtame tekste rašoma, kad S. Lygutas mokėsi Skuodo IV klasių pradinėje mokykloje, kurią baigė 1911 m., o 1924 m. Skuodo progimnazijoje gavo keturių klasių baigimo pažymėjimą. Vėliau jis žinias gilino Plungės realinėje gimnazijoje ir čia 1926 m. eksternu išlaikė egzaminus už 6 klases.

Nuo 1917 iki 1922 metų S. Lygutas dirbo mokytoju Skuodo mokykloje, o vėliau tiek pat metų (penkerius) – dabartinės Lenkimų seniūnijos teritorijoje veikusioje Juodeikių pradžios mokykloje. Dirbdamas mokytoju jis Skuodo, Mosėdžio, Lenkimų, Laukžemės ir keliuose kitose parapijose kūrė katalikiškas organizacijas (Pavasarininkų, Angelaičių kuopeles, Moterų draugijas, Šv. Juozapo, Darbininkų sąjungas ir kt.), daugeliui iš jų vadovavo. Jis yra buvęs Skuodo seimelio narys, Skuodo rajono Švietimo skyriaus pirmininkas.

Pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės metais visuomeninės organizacijos labai aktyviai dalyvavo krašto kultūrinėje veikloje: organizuodavo

Lenkimų bažnyčios komplekso vaizdas iš klebonijos pusės. Gedimino Norvilo nuotrauka iš: <https://byt.lt/3kk8s>

kultūros vakarus, koncertus, rodydavo savo sukurtus dažniausiai idėjinius spektaklius. Tokiai veiklai pritaikytų patalpų tada mažai kur buvo. S. Lygutas dėl to nesielvartavo, nes jis, tarp vietos žmonių kaip mokytojas turėdamas didelį autoritetą, susitardavo su ūkininkais, kad jie leistų tuos renginius organizuoti jų sodybose – ten stovinčiose daržinėse, klojimuose ir kt. Gavus leidimą, jaunimas įrengdavo sceną, papuošdavo patalpas, pasirūpindavo reikalinga įranga ir renginys jau galėdavo vykti. Per tuos beveik 10 mokytojavimo metų S. Lygutas suorganizavo daugybę tokių kultūros renginių.

Jis buvo labai religingas, nuolat bendraudavo su dvasiškiais, tad apsisprendė ir 1927 m. spalio 9 dieną, net nemokėdamas lotynų kalbos, įstojo į neseniai pradėjusios veikti Telšių kunigų seminarijos antrąjį kursą. Mokydamasis turėjo padaryti pertrauką, nes susirgo atvira tuberkulioze ir kurį laiką negalėjo mokytis kartu su kitais seminaristais. Tą laiką jis panaudojo lotynų kalbos mokymuisi pas Judrėnų parapijos kleboną Valerijoną Knipavičių. Vėliau mokslą Telšių kunigų seminarijoje pratęsė.

Studijuodamas jis aktyviai bendradarbiavo spaudoje – savo tekstus skelbė laikraščiuose ir žurnaluose „Pavasaris“, „Žvaigždė“, „Varpelis“, „Darbininkas“, „Romuva“ ir kt. Yra išspausdinti ir keli jo parašyti kūriniai, tarp jų: Motinos dienos minėjimo Lietuvoje 10-mečiui skirta knygutė „Motinos auka“ (Kaunas, 1938 m.), kurią jis pasirašė slapyvardžiu Sūnus Petras; Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukakčiai paminėti skirtas „Žemaičių kalendorius“ 1930 metams. S. Lygutas yra žinomas ir kaip vertėjas – iš vokiečių kalbos į lietuvių kalbą jį išvertė E. V. Kettelerio knygą „Seelennot aus Lebensange“ („Sielos kančia dėl gyvenimo baimės“) (Verlag Kirchheim Z. Co. M. b. H. Mainz, 1933). Tai buvo 400 puslapių apimties A4 dydžio rankraštis. Dėl aplinkybių, kurios susiklostė prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, leidinys nebuvo išspausdintas. Daug S. Lyguto straipsnių, kitų tekstų taip pat yra likę rankraščiuose, tarp jų – ir 80 puslapių apimties iš Skuodo rajono Notėnų parapijos kilusio, Lenkimuose 1890–1962 m. vikaru, altaristu dirbusio, čia mirusio ir palaidoto kunigo Adomo Sutkevičiaus (1877–1962) biografinė apybraiža, skirta jo 50-ies metų kunigystės jubiliejui.

Mokydamasis Telšių kunigų seminarijoje S. Lygutas subūrė moksleivių Ateitininkų federacijos kuopą, aktyviai dalyvavo jos veikloje, buvo kūrybingas, nuolat rašydavo referatus, skaitydavo paskaitas, organizuodavo konferencijas, suvažiavimus, palydas ir kitus renginius.

S. Lygutas Telšių kunigų seminariją baigė 1935 metų balandžio 23 dieną.

Rengiant šią publikaciją pavyko rasti 1935 m. rugpjūčio 18 d. Telšiuose leisto katalikiško laikraščio „Žemaičių prietelius“ 33 (506) numerio 4 puslapyje išspausdintą tokią informaciją (kalba netaisyta):

„Šv. Onos atlaidų metu Lenkimuose buvo nepaprastos, retos ir atmintingos iškilmės – Kun. Stanislovo Lyguto primicija. Jaudinantį, nuoširdų pamokslą pasakė prof. kan. J. Juodaitis, nušviesdamas jauno kunigo sunkius apaštalavimo kelius, iškeldamas kun. Stanslovo galingą nepalaužiamą pasiryžimą ir norą būti kunigu, net po devynių mokytojavimo metų, jei tektų atlaikyti tik vienas vienintelis šv. Mišias, iš tikrųjų retas žmogus turi tiek valios su palaužta sveikata ir noro siekti tokio tikslo kaip kun. Stanislovas. Bet geri žmonės ir Dievo palaima idealistus lydi.

Po pamaldų įvyko žemaitiškos vaisės p. Stokų namuose. Daug buvo pareikšta gražių linkėjimų iš svečių, kurių tarpe buvo nemažai dvasiškių, ir prisiūsta sveikinimų.

Nuo garsaus žemaičių vyro kun. Pabrėžos laikų Lenkimuose nebuvo nė vienos primicijos. Štai po tiekos metų Lenkimai davė naują energingą darbuotoją Kristaus vyndaržį. Kunigas Stanislovas paskirtas Pavandenės vikaru.“

1935 m. balandžio 23 d. Telšių vyskupas Justinas Staugaitis paskyrė S. Lygutą Pavandenės parapijos (Telšių r.) administratoriumi, o 1936 m. vasario 10 dieną atskiru raštu – dar ir Luokės dekanato bažnyčių rekolekcijų vedėju. Čia jis dirbo vienerius metus. Nutaręs žinias gilinti toliau, 1936 m. Kaune įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Filosofijos fakultetą. Jo dėstytojai buvo iškilūs ano meto mokslo daktarai, profesoriai Stasys Šalkauskas, Pranas Dovydaitis, Antanas Maceina, Leonas Bistras, Pranas Dielninkaitis, Pranas Kuraitis, Mečislovas Reinys ir keletas kitų.

Paskutiniaisiais studijų metais S. Lygutas buvo Teologijos filosofijos fakulteto Filosofijos skyriaus seniūnas, rūpinosi studentų seminarų, posėdžių organizavimu, pravedimu ir kitais jo kompetencijai priskirtais reikalais. Studijas jis baigė 1940 m. birželio mėnesį.

Kai mokėsi Kaune, S. Lygutas nebuvo priskirtas prie kurios nors konkrečios parapijos, todėl galėjo šlietis prie bet kokios bažnyčios. Tuo laikotarpiu Kaišiadorių vyskupas J. E. Teofilus Matulionis jam pasiūlė tapti Kauno benediktinų vienuolyno kapelionu. Šias pareigas jis ėjo pusantrų metų. Vėliau, Kauno Iğulos bažnyčios rektoriaus prof. dr. J. Meškausko pakviestas, jis pradėjo dirbti šioje bažnyčioje, čia redaguodavo įvairius tekstus, skaitydavo pamokslus (tada Kauno miestui skirti pamokslai buvo sakomi į radiofoną), atlikdavo kitus darbus. Studijų metais jis yra ėjęs įvairias pareigas ir keliose kitose Kauno bažnyčiose.

Paskutiniaisiais studijų metais S. Lygutas kartu su bendrakursiu Babiliumi buvo pakviestas likti dirbti universitete – dr. prof. P. Dielininkaičio vadovaujamoje katedroje skaityti sociologijos paskaitas. Tam jie ruošėsi, bet Antrasis pasaulinis karas planus pakeitė.

1940-aisiais, kai studijos jau buvo užbaigtos, S. Lygutas buvo paskirtas dirbti Ubiškės parapijos (Telšių r.) klebonu. Šias pareigas jis ėjo iki 1942

(Nukelta į 54 p.)

metų. Sveikata šlubavo, tad kartais nuo karto jam tekdavo gydytis. 1944 m. rugpjūčio 21 d. jam kaip cenzą turinčiam religijos dėstytojui buvo patikėtos Laukuvos gimnazijos kapeliono pareigos. Čia jis, talkindamas ir vietos klebonui, dirbo tik iki 1946 metų, nes tada sovietų valdžia uždraudė dėstyti tikėjimo tiesas gimnazijoje.

Einant metams S. Lyguto sveikata reikalavo vis daugiau dėmesio, tad, patarus gydytojams ir gavus Telšių vyskupo Justino Staugaičio leidimą išvykti už Telšių vyskupijos ribų, jis iš Laukuvos išvyko gydytis į Kauno priemiestyje veikusį Lampėdžių kurortą, kur daug pušynų ir sausas oras. Tada iš Kauno arkidiecezinės kurijos gavo leidimą apsigyventi ir kunigo pareigas atlikti bet kurioje bažnyčioje. Įsikūrė Lampėdžiuose buvusiuose A. Žebrausko namuose. Viena jo kambarių iš Vilijampolės atvykęs kunigas kartais atlaikydavo šv. Mišias.

Gyvendamas Lampėdžiuose S. Lygutas čia patsivežė jau senyvą, negalią turinčią savo motiną ir ją globojo. Ši pas sūnų gyveno 20 metų, o, būdama 97 metų amžiaus, ir mirė. Palaidojo ją Lenkimų miestelio kapinėse, šalia jos vyro Pranciškaus amžinojo poilsio vietos.

Lampėdžiuose, kai čia apsigyveno S. Lygutas, katalikų bažnyčios nebuvo, todėl jis, vietos gyventojų skatinamas, surado panašų į Vilijampolės bažnyčios pastatą namą (Vaižganto g. 16) ir jį iš savo lėšų nupirko iš žydo Fleišmano. Pastatas kainavo 45 tūkstančius rublių. Kunigo santaupų neužteko, tad jis tam, kad surinktų reikalingą sumą, pardavė visus savo ūkelyje turėtus gyvulius, žemės ūkio inventorių, įvairius buitinius reikmenis, o tai, ko dar trūko, pasiskolino iš Antano Jakšto. S. Lyguto tikslas buvo įsigytame name įkurti viešą koplyčią, kurioje tikintieji galėtų melstis, dalyvauti šv. Mišiose ir apsirūpinti šventais sakramentais. Namų pirkimo dokumentai buvo patvirtinti Kauno notarinėje kontoroje 1946 m. liepos 10 dieną. Siekdamas, kad tame name būtų atidaryta Lampėdžių parapijiečiams skirta vieša koplyčia, S. Lygutas šį namą kaip auką skyrė Kauno arkivyskupijos kurijai. Namą priėmė Kauno metropolitas prof. prel. kun. S. Jokubauskas. Kad koplyčia pradėtų veikti, atitiktų kulto pastatams keliamus reikalavimus, ją reikėjo restauruoti, įrengti, reikėjo įsigyti ir liturginius rūbus bei visus kitus reikmenis, baldus. Tuo rūpinosi pats S.

Lygutas. Kai viskas, kas būtinausia, jau buvo padaryta, Kauno arkivyskupijos valdytojas prof. prelatas kun. S. Jokubauskas 1946 m. rugpjūčio 20 d. paskyrė kun. S. Lygutą Lampėdžių „Regis Christi“ koplyčios rektoriumi ir tais pačiais metais įgaliojo Vilijampolės bažnyčios kleboną kun. B. Radavičių šią koplyčią pašventinti. Tai buvo padaryta 1946 m. spalio 28 d.

Eidamas šios Lampėdžių kurorto miške stovėjusios koplyčios rektoriaus pareigas, S. Lygutas toliau rūpinosi jos remontu, puošyba ir turtinimu, planavo pastatą praplėsti, bet... 1948 m. liepos mėnesį sovietų valdžia šią koplyčią kartu su vienuolika Kauno mieste buvusių bažnyčių uždarė. Nepaisant didelių paties S. Lyguto, arkivyskupijos valdytojo J. Stankevičiaus, koplyčios komiteto ir kitų tikinčiųjų pastangų, jų vizito į Maskvą, siekiant, kad koplyčia galėtų ir toliau veikti, Lampėdžių kurorto direktoriaus Aleksejaus Abramovo nurodymu Lampėdžių koplyčia vis dėlto buvo nugriauta, o jos vietoje po kurio laiko įrengta sporto aikštė.

Prieš nugriaunant bažnyčią ten buvusias vertybes pavyko išnešti. Dalis jų (dideles stacijas, kurias kunigas S. Lygutas buvo nupirkęs už savo pinigų) buvo paskolinta Vilijampolės bažnyčiai, kai kunigas padovanojo Gaurės bažnyčiai, kunigui T. Knipavičiui. Neužmiršo S. Lygutas ir savo gimtosios Lenkimų Šv. Onos bažnyčios (jai dovanojamų daiktų sąrašą jis pridėjo prie savo testamentu). Be šių daiktų, Lenkimų bažnyčiai jis dar padovanojo ir dvi gedulingas vėliavas, naują procesinį sidabruotą kryžių, pagal Leonardo da Vinčio kūrinį nutaptą 115x155 cm dydžio paveikslą „Paskutinė vakarienė“ su ažuoliniais rėmais, arnotų, albų, komžų, liturginių knygų ir kai kurių kitų smulkesnių daiktų.

Iki koplyčios nugriovimo S. Lygutas buvo iš savo lėšų nupirkęs nemažai statybinių medžiagų koplyčios remontui ir išplėtimui. Jos vėliau labai pravertė statant jo paties nedidelį namelį (Gintaro g. 29), kuriame jis vėliau gyveno.

Ligos S. Lygutą neapleido. 1953 m. jis buvo gydomas ir operuojamas Kauno onkologiniame dispenseryje. Papildomai jį kamavo ir kraujo krešėjimo, kaulų ligos, širdies nepakankamumas.

S. Lygutas kaip žmogus, pasirinkęs dvasininko kelią, jau nuo studijų Telšiuose laikų iš kitų bendraamžių ir kunigų išsiskirdavo savo nuolankumu, mandagumu, kuklumu, plačiu akiračiu. Jis mėgo

vienatvę, buvo geros širdies, empatiškas žmogus. Dėl to daugelis kunigų pas jį eidavo net išpažinties.

1948 m. rugsėjo 22 d. Kauno kurija S. Lygutą paskyrė Raudondvario bažnyčios vikaru. Tuo metu šios bažnyčios klebonas buvo kun. A. Rinkevičius. S. Lygutas, kad ir būdamas silpnos sveikatos, du metus Raudondvaryje sąžiningai dirbo negaudamas už tai jokio atlyginimo, kiek įmanydamas padėdavo klebonui. Jis iš Lampėdžių, kuriuose ir toliau gyveno, į Raudondvario bažnyčią visą kelią eidavo pėsčiomis. 1950 m. rugsėjo 1 d. jis sužinojo, kad iš einamų pareigų yra atleistas. Kodėl taip buvo padaryta, jam niekas nepasakė. Ėmė aiškintis. Sužinojo, kad tokį sprendimą priėmė Religinių kultūrų reikalų valdyba, gavusi Kauno arkivyskupijos valdytojo kun. kan. J. Stankevičiaus 1950 m. liepos 7 d. raštą, kuriame rašoma, jog „Atsižvelgiant į kun. Lyguto nesveikatą, kad dėl invalidumo (II) grupės, atleidžiamas nuo pareigų neribotam laikui“. Buvo įtariama, kad taip padaryta siekiant Raudondvario bažnyčioje įdarbinti iš Kauno miesto Igulos bažnyčios valdžios pašalintą kun. A. Rinkevičiaus bičiulį kun. R. Liuką.

Nepaisant patirtų nuoskaudų, S. Lygutas liko ištikimas savo pašaukimui ir toliau rūpinosi Lampėdžiuose gyvenusių tikinčiųjų reikalais. 1951 m. miestelyje jam pavyko įsteigti Kauno arkivyskupijos ir Telšių vyskupijos žinioje buvusią neviesą katalikų koplyčią. Čia atvykę kunigai galėdavo laikyti šv. Mišias. Tuo laikotarpiu S. Lygutui buvo mokama kunigo stipendija. Taip gyvendamas jis Lampėdžiuose praleido 14 metų.

1966 m. kovo 8 d. Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupas Juozas Matulaitis-Labukas paskyrė S. Lygutą Šv. Kryžiaus karmelitų bažnyčios vikaru-altaristu. Tada šios bažnyčios klebonas buvo K. Statkevičius. Po trijų metų vyskupas J. Matulaitis-Labukas, aukštai vertinęs S. Lyguto atsidavimą Bažnyčiai, pasikvietė jį dirbti pas save į Katedrą. Kai sumažėjo parapijose dirbusių kunigų, S. Lygutą perkėlė dirbti į Kauno katedrą-baziliką – taip jis tapo tiesiogiai pavaldus vyskupui Romualdui Krikščiūnui. Čia S. Lygutas taip pat buvo gerbiamas ir vertinamas dėl savo išsilavinimo, pareigingumo ir nuopelnų Bažnyčiai. Šioje katedroje-bazilikoje jis dirbo daugiau negu tris metus, būtų dirbęs ir ilgiau, bet tada sovietų valdžia ištrėmė kun. J. Šalčių iš Kauno miesto ir iš

Senoji Kauno Aleksoto bažnyčia. Nuotrauka iš www.sakralilietuva.lt

Kauno Aleksoto bažnyčios, tad vyskupas J. Matulaitis-Labukas priėmė sprendimą S. Lygutą nuo 1972 m. liepos 2 d. laikinai perkelti dirbti į Aleksoto bažnyčią. Tas „laikinas“ tęsėsi aštuonerius ir pusę metų – iki 1981 m. sausio 1 dienos. Į darbą Kaune S. Lygutas, kad ir turėdamas jau didelę metų naštą bei būdamas gana silpnos sveikatos, iš Lampėdžių dalį kelio eidavo pėsčiomis, dalį važiuodavo autobusais. Jam patikėtas pareigas ėjo itin atsakingai. Per tą laiką jis Aleksoto bažnyčioje pasakė 748 pamokslus, atlaikė daugybę pamaldų, rūpinosi ligoniais, ėjo kitas jam priskirtas kunigo pareigas. Labai atsakingai ruošdavosi pamokslams. Kadangi turėjo daug žinių ir norėjo kiek tai įmanoma daugiau jų perteikti tikintiesiems, kartais tie pamokslai būdavo labai ilgi, tad ne kartą ir iš pačių parapijiečių bei vyresnybės sulaukdavo prašymų juos trumpinti.

Kai S. Lygutas jau buvo 80-ies metų amžiaus, suprato, kad laikas sustoti, daugiau dėmesio skirti sveikatai, poilsiui ir pradėti ruoštis savo paskutinei gyvenimiškai kelionei. Tada jis vieną po kito Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupui pateikė 5 prašymus, kad būtų atleistas iš savo užimamų pareigų Aleksoto bažnyčioje. Šis jo noras buvo patenkinamas 1979 m. vasario 8 d., tačiau kun. J. Pilibaičiui prašant, jis dar iki 1981 m. sausio 1 d. ėjo jam patikėtas pareigas.

Nekrologe tiksliai kunigo S. Lyguto mirties data nenurodyta. Nėra parašyta ir kur jis palaidotas, šios informacijos nepavyko rasti ir kituose šaltiniuose. Tikėtina, kad savo gyvenimo knygą kunigas užvertė 1982-aisiais metais. Tais metais parašytas ir nekrologas.

SKAITLIU BALADIS (iš prīžuodžiu išrītėjusis)

BLIŪDŽIUVIENĖ Regina
(Tauragies rajuons)

VĪNS – KAP ŠIMTS

Bova siki skaitlius Vīns.
Vuo išdīkis, vuo narimts.
Kap grīžuoratis ont vieji
Nasustuodams sukiniejis.
Kuoji vīna taturieji,
Ali nieks nasutūrieji.
Vuo nuosėki kuo baklausi!
I tīsi, i kū ilgiausi:
Vėsas mieteris i čverti,
I galioks dā nusitverti.

Al' kor bovis, kor nabovis
Pristitati skaitlius Nolis.
Kap tekėnis prirītėji.
Vīns anuo napastebieji.
Jau nuorieji apsisokti
I kaižkor iš kīma sprokti.
Matā, tēn, pri pirtīs gala,
Varnu prilieki ba gala.
Jie jau natori kon dērbti,
Gaudik varnas aplie pėrti.
Nastuoviesi kap mītalīs,
Ruods, ka būtu kas ikalis.

Nolis saka: – Kuo tu, Vīns,
Sukinieji kap šimts?
Stuokis munī prišakie
I daugiau našuokiniek.
Aš du sikius parītiesu
I jie modu susidiesma,
Jau nabūsi skaitlius Vīns,
Vuo vėsi sakīs, ka Šimts.

Nažinau aš nu kada,
Lėka tāt ont vėsada.

DU – NANUBUODU

Džiaugies prūdi vėsas pīlis:
Vondens tīk litus pripīli!
Nuori torškis, nuori krīk,

Ūdegas aukštīn statīk.
I pīliukā mažiliukā
Taškiesi kap burbuliukā.

Tāt būrie, vuo na puo vīna
Prūdi tvarsiesi šeimīna.

Tiktā Du ont kronta vīns.
Juk ons pīliems na kaimīns.
Tuoks pusiau guluom apvėrtis,
Bėški nu driegmies apgėrtis,
Riuogsa galva paraženis.
Al' išgėrdis medie geni
Pajudieji, palingeva.
Pīlis krīkaun: „Atsigava!“

Anuos žēna skaitliu Du.
Patis krīpaliū puo du.
Tik puo du i lėzda kraun,
I prūdali tāt keliaun.
Skaitlius Du tūdie tuoks liūdnas –
Nu i kāt nabūs marūdnas,
Jie visor tik vīns i vīns.
Nieks nakalbīns, navadīns
Kuoki lėzda susikorti
A i prūda pasitorkšti.

Skaitlius Du gal' būt pravėrkis,
Jie nabūtu tuoks sumėrkis.
Gal i prūda nubrazdieti?
Pri pīlioku prisidieti?
Al' jie pīlis pamatīs
Gal' kap vabala prarīs...

Ta pri vondens prisislinka
I nu kronta kīk palinka.
Vuo iš vondens kaižkas žiūr,
Tāt akiem tūrieti tūr.
Panašus, kad jī kor gals,
Artims i kažī kuoks savs.

Skaitlius Du susipruotieji,
Kas tēn iš vondens veizieji.

Vuo jie tu dā nažēnā,
Paveiziek, kāt atbulā
Skaitlius veidruodie atruoda.
Vuot tāt Du surada puora.

Viskon juk turi savie,
Tik gerā isiveiziek.

TRĪS – JIED KAP ARKLĪS

Trīs nuorieji būt' silinčius
Kap tas slībīns Guorinčius,
Katras medie vis siedeji
I vėsus užpuldinieji.

Ka jau Trīs tāt pasirinka,
Ta i suodna čiut nuslinka.
Kap pumpuotaukšlis riuogsuoji,
Rėji viskon, kon valiuoji.
Nieka ons nadirbinieji,
Tiktā jiedi i stuorieji.

Vuo jie tāt dribsā par dīna,
Kaiži a sukaupsi sīla.

Šarkas jūkies i kreksieji.
Ali žvirblė pavīdieji.
Jie kap Trīs tu sustuorietomi,
Katinus gal nugaliotomi.
Lapi snapi nie puo kam.
Strīkiniek sau bim bam bam.

Dīna, dvi, i jau nedieli.
Trīs tik jiedi, jiedi, jiedi.
Siki, ka jūdā sutema,
Trīs musiet apsisapnava.
Tāt išsipūti, išpompa,
Ka suodni iš sava kompa
Kap silinčius staigē pūli,
Al' bapoldams sosikūli.
Gal kuoki šaka par posi
Parkėta anon kap mosi.
Nu i ta stuoruoji posi
Išsitaški, išbīrieji.

Kāt saulėki patekieji,
Trīs stuovieji susirītīs,
Baisė nogara išrītīs.
Kap varongi sosivėjis,
Mosmiriu gal apsirėjis.
Posi skaitliaus i balėka.
Vuo i ta pati nuplėka.

Jiegu jiedi tu kap Trīs,
Tori dērbti kap arklīs.

KETORI – NIEKA NATORI

Tuoks i kiedi kīk panašus,
Nu, sakau, tikrā ka gražus,
Ketori kaižkuo vis lauki.
Ka mėgla par kīma plauki,
Vuo paskiau i dongu tīnsa,
Ketori prašīt išdrinsa,
Ka anon gražē apvītu
I aukštībien nuplukdītu,
Palingūtu i nuneštu.

Vuo tinās tuoliau nu krašta
Pastatītu jau kap suosta,
Auksu, cidabru išdruožta.
Ka anam' siedietu sauli
I žvalgītūs puo pasauli.
Nakti, ka mienolis siestu,
I žvaigždiems isakinietu.

Jie esi graži kiedie,
Suostu būti na garbie,
Vuo tāt skērta nu senuovis.
Ketori isigalvuojis,
Pats savēm isitikiejis,
I patiemīt nagalieji,
Ka jūds debesis kap šiepis
Atplauki i išsišiepis
Su žaibū karštās zigzagās
Jiemi plikt' kap su vuotagās.

Vuo lītus ruods ka iš bliūda
Laistīt ketoris pablūda.

Ketori ba juoki stuoga.
Nuo lītaus čiut nanuspruoga.
I galva da ba keporis.
Vargšas, nieka ons natoris.
Jie vondens pēlna galveli,
Esi biednas kap museli.

Jie auksėni sapna gaudā,
Kartās skaudē išsimaudā.

PĖNKI – VĖSI MĖNKI

Pėnki dērba ont skīdrīna.
Juk ka tuoki graži dīna,
Naguliesi apsikluojis
Vėsa galva i dā kuojis.
Tuoki dīna kas gīvs galis

Tor paruodīt gera vali.
Na dontis pėrštu krapštītīs,
Vuo krutieti i tvarkītīs.

Skaitlius Pėnki gerā žėna:
Vakar atveži vežėma
Šatru iš pakalnis traka.
Pėnki juk, kap žmuonis saka,
Mėnks tiktā iš paveizuos.
Tudie ont skīdrīna stuos,
Ims šakas i sukapuos.

Kėrvi rėk tāt išgalonsti,
Ka šakū natektu konsti,
Tavaliut kap karšta bolbi,
Vuo pagluostīt rėk kap golbi
I didžionsis šakikis
Suguldīt kap plunksnikis.

Stuora, dėdėli kalada
Pėnki patvuorie surada,
Atsirėta unt skīdrīna
I pradieji darba dīna.
Kepurėki atsismaukis,
Pėlva i savi itraukis,
Kėrvi virš galvuos iškieli
I stiprē i šaka skieli.

Vėsi žėna juk, ka Pėnki
Niekada nabova mėnki.

Jie par stiprē užsimuoji,
Kartās pats sau užsitvuoji.
I Pinkīms tāt atsitėka –
Tvuoji sau par blauzda plėka.
Vuo jie tāt isikirtā,
Ta stiprībīs i ba ba!

Kuoc i stėprus skaitlius Pėnki,
Kartās būn i baisē mėnki.

ŠEŠI – KON TU PEŠI

A kada tu pavīdiejē?
Nažėnā? Naklausiniejē?
I gerā, jie tāt darā –
Pavīdieti nagerā.

Vuo tarp skaitliu vīns tuoks bova.
Par pavīda čiut nažova.
Devīnīms ons pavīdieji,

Vis baltuom akiem veizieji.
Kuoc kitīms tuo naparuodi,
Al' vėsi gerā žīnuoji.

Devīni turieji galva,
Aukšta kap Girgždotis kalva,
Kap Medviegalis riktinga,
I apvali, i pruotinga.

Vuo Šėši nusigīvenis –
Nie galvuos, tiktā pilvelis.
I tas pats žemā nusmoka –
Nu kap kėlnis pas Šimoka.
Tas kėlnis Šimoks i vėršu
Peši jie tik napamėrša.
Ta i skaitlius pėlva peši,
Ka tiktā nabūtu Šėši.

Vuo ka nieks kīmi namati,
Bondi sīki i duomkrata
Puo pėlvu pakėšis kelti.
Pats čiut spieji atsikelti.
Tāt savi prisipumpava,
Gala mažinės nagava.
Sudrebieji mat kuojeli
I Šėši kīverst i žemi.

Kelsi pėlva tu a peši,
Vis tik pasilėksi Šėši.

Bondi atbulā stuovietī,
Pėlva virš galvuos turietī
I atruodt' kap Devīni.
Ali čia baisi konkīni!
Ta Šėši diktē supīka,
Ka apgauti napavīka.
I diel tuo i kėta posi
Nusisokti savi kosi.

Nusisoka – i dabā
Parsokta anon matā.
I žiūri, i nažėnā –
Pėlvs tēn a kuokī raukā.

SEPTĖNI – NUOSI TRINI

Septīni kap tėkras dalgis
Vis i dongu tonkē žvalgies.
Jie lītus šīnauti lės,
Ons i pīvas pasilės.
Baisī džiaugies, ka tor kuota
Paronkėni, našakuota.
Užsimuos i vīns, du, trīs –
Stuora pradalgī varīs.

(Nukelta i 58 p.)

Vuo i pats na kuoks tēn
šmēkis –
Jauns i stēprus, visor tēkis.
Pakuol' užgīduos gaidīs,
Vēsas pīvas išgoldīs.

Veiz pruo longa gaspadēni –
Kuo Septīni nusimēnis?
Kudie stuov napajudiejis?
Sauli žemi ritiniejis.
Pīvuo jau galiētu būti,
Vuo na dūsauti i rūgti.

Nusimēnis stuov Septīni –
Žvērblis nuosi mat numīni.
Juk turieji tuoki graži...
Vuo dabā kap šlūta raži.
Kāp su tuoki bašinausi?
Kormrausius tik pīvuo rausi.
Juk ba nuosis kuoks tu dalgis!
Niekor Septīni nabžvalgies.
Tik stuovieji nusimēnis,
Tuoruos mīta apkabēnis.

Liūb pruo šali žvirblē lieks.
Tiktā šarka sīkēs rieks,
Aba čerkšdava piktā,
Ka Septīni kap vākā
Anon gindava iš kīma:
– Ēk tu nušinauti pīva!
Nie kuo gluostīt' sava nuosi.
Surūdies, tada žinuosi.

Septīni atsikūtieji,
Nuosi dā pačiupinieji,
Kīk pajodina i šuona
I nutrauki par dirvuona.

Pri mienoli gal natuoli,
Minkštami žvaigždžiū atuoli
Dabā nuosi tren Septīni –
Tiktā nakti, vuo na dīna.
Septīnīms jau nieks nuoselis
Nanumins aukštā nu žēmis.

I ons vīna grāži dīna
Parsiras šīnauti pīva.

AŠTŪNI – PAS BABŪNI

Jie par vēdori itrūkis,
Nuori riek, jie nuori jūkis,
Kap tekēnis narītiesi,
Kuoc i galvas dvi turiesi.

Būtu galvas dvi gerā,
Bieda ta, ka nažēnā,
Katra galva, katra kuojis,
Ont katruos tu atsistuojijs.

Valug pasakas senuos,
Aštūni na ont galvuos,
Al' unt didelies bačkuos
Kaižkada gražē stuovieji
I savi apžiūrinieji.

Kuoks ons bova apvalotis!
Bēški stuors, ali gražotis.
Panašus kap skaitlius Nolis,
Tuoks pat līgus, naapskoris.
Šarkas anon baisē gīri.
I na sīki atsispīri
Ont galvuos anam nutūpti.
Tik par borna stuoralūpi
Brūkštelies liūb plunksnike,
Iš tuoliau kreksies kre kre.

Tāp jau būn i atsitink,
Ka i gruožis apsirink:
Aštūni par sava gruoži
Pats bačkeliem susivuoži.
Sīki ons i baliu taisies.
Čackinuos i visāp kraipies.
Čia išpūsdava krūtēni,
Čia itraukdava šikēni.
Ka atruodītū dailesnis,
Līminings i maluonesnis,
Pluona pajiemi virveli,
Ožnarēna kap kilpeli
I par līmini patrauki.

Atsitēka kuo nalauki.
Tāp virveli ožsirēša,
Ka jau niekap nabatrēša.
Skaitliu pargnībi par posi.
A tu siosi, a tu posi –
Kon padirbā, ton turiek
Aba pas babūni biek.
Vuo ta sena muoterēški
Gal' padies, nadaug, kuoc bēški.

Žērklis dēdelis turieji –
Anuom avis kirpinieji –
Plačiabornis, aštradontis.
Na bieda anuom juoks pontis.
Nu jie parkirptu virveli,
Ta iš tū dvijū bačkeliu

Padarītu viel' nulioka –
Graži, pēlna mienulioka.

Nažēnau, a tas Aštūni
I nuvēji pas babūni.
Nažēnau, kas tēn nutēka,
Al' bačkelis pasilēka.

DEVĪNI – VAPNA MINI

Skaitlē jau nu senū sena
Sava aplinkuo gīvēna.
Tvarkiesi kāp kas muokieji,
Kartās kits kitam padieji.
Vuo ta aplinka – Skaitlīni,
Anīms bova kap Tievīni.
Tik Devīni kaižkor blaškies.
Vakar liūni mačiau taškies.
Gal' ons tēn kaižkuo iškuoji?
Gal' tuorpīnie pakavuoji
Slēbēna ton devīngalvi,
Katras medi baisē valgi?

Kon tēn valgi – graužti grauži,
Baisē pēkts i pasišiaušis.
Vīna galva i gerā,
Al' devīnis jie matā,
Imkis pats sau už galvuos.
I Devīni pagalvuos...

Devīni daug našnekieji.
Devīngalvi ton nudieji
I parvēlka i tuorpīni,
Kor pats vakar vapna mīni.
Ons galies tēn vapna minti
I varluožgalvius bauginti.

Devīni kuoc i spurdieji,
Al' pri skaitliu prisidieji.
Jau puo liūnus namaknuos
I namins juokiuos vapnuos.
Juk iš skaitliu ons vīriausis.
Gal kīnuo i būt paklausis:
– A dornam idiēti pruota
Tāp kap gīdīti kupruota?

Devīniū galva gera.
Daug kam būtu parama.
Iškada geruos galvuos,
Jie nuētu ba nauduos.

Pažiūriekit, gal Devīni
Jau parēji i Skaitlīni.

Plungės dvaro parko Perkūno ąžuolas.
Foto D. Mukienės

Plungės dvaro parko alėja.
Foto D. Mukienės